

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA MIASTA I GMINY KROTOSZYN
NA LATA 2017-2022**

„NIE MA ZDROWIA BEZ ZDROWIA PSYCHICZNEGO”

Preambula ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego

SPIS TREŚCI

Wstęp	3-4
Rozdział I	5-9
Podstawy prawne ochrony zdrowia psychicznego	
1. Ochrona zdrowia psychicznego w dokumentach międzynarodowych	5-6
1.1. Raport Światowej Organizacja Zdrowia	5
1.2. Deklaracja Helsińska	5-6
1.3. Zielona Karta Unii Europejskiej	6
2. Podstawy prawne ochrony zdrowia psychicznego w Polsce	6-9
2.1. Konstytucja RP	6
2.2. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego	6-7
2.3. Pozostałe dokumenty prawne ochrony zdrowia psychicznego w Polsce	7-8
3. Dokumenty lokalne	8-9
Rozdział II	10-29
Diagnoza obszaru objętego Program dla Miasta i Gminy Krotoszyn	
4. Uwarunkowania demograficzne Miasta i Gminy Krotoszyn	10-16
4.1. Położenie i podział administracyjny	10-11
4.2. Liczba ludności Miasta i Gminy Krotoszyn, gęstość zaludnienia	12-13
4.3. Ludność Miasta i Gminy Krotoszyn według ekonomicznych grup wieku	13-14
4.4. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny	14-15
4.5. Prognozy trendów demograficznych	15-16
5. Sytuacja na lokalnym rynku pracy - bezrobocie	16-19
5.1. Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego	16
5.2. Bezrobotni niepełnosprawni	16-19
6. Samobójstwa	19
7. Obszary problemowe dzieci i młodzieży	19-20
8. Osoby z zaburzeniami psychicznymi leczone w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej	20-21
9. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	21-22
10. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie	22-24
11. Pomoc społeczna wobec osób z zaburzeniami psychicznymi	24-29
11.1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie	24-26
11.1.1. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	24-25
11.1.2. Kierowanie do domów pomocy społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	25-26
11.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Krotoszynie	26-27
11.3. Warsztat Terapii Zajęciowej w Krotoszynie	27-29
11.4. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie	29
Rozdział III	30-41
Zasoby opieki psychiatrycznej Miasta i Gminy Krotoszyn	
12. Zasoby instytucjonalne opieki psychiatrycznej w Mieście i Gminie Krotoszyn	30-41
12.1. Poradnie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień	30
12.2. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	31-33
12.3. Instytucje rehabilitacji zawodowej i społecznej	34
12.4. Oświata	34-36
12.5. Poradnictwo zawodowe i aktywizacja zawodowa	36-37
12.6. Organizacje pozarządowe	38-41
Rozdział IV	42-53
Cele, zadania, kierunki działań i oczekiwane rezultaty Programu	
Rozdział V	54
Termin realizacji, sposoby finansowania oraz monitorowania i ewaluacji	
Zakończenie	55

WSTĘP

Światowa Organizacja Zdrowia w swojej klasycznej definicji określiła zdrowie - jako „*stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko - jako brak choroby lub zniepełnienia*”. W tym aspekcie zdrowiem psychicznym jest nie wyłącznie brak choroby, ale pożądaný stan dobrego samopoczucia, który umożliwia sprawne funkcjonowanie w swoim środowisku społecznym, sprzyja zachowaniu równowagi emocjonalnej, rozwojowi osobistemu, edukacyjnemu, zawodowemu, a w konsekwencji pozwala na prawidłową realizację zamierzonych potrzeb, ambicji i planów życiowych. To kondycja psychiczna wpływa na sposób myślenia, odczuwania i działania, pomaga radzić sobie z wyzwaniami życia codziennego, tworzyć pozytywne relacje z otoczeniem, pokonywać trudności oraz dokonywać właściwych wyborów. Dobra kondycja psychiczna stanowi, więc fundamenty wysokiej jakości życia, pozwala na prawidłową realizację swoich potrzeb, ambicji i planów życiowych, czyni ich kreatywnymi i aktywnymi.

Tempo, w jakim żyjemy, mnogość i nagminność bardzo stresujących sytuacji ma znaczący wpływ na brak odporności psychicznej - rozwija poczucie bezradności i osamotnienia, pozbawia nadziei na lepszą przyszłość, rozwija negatywne i wyczerpujące mechanizmy radzenia sobie, skutkujące zwiększoną fizyczną i psychiczną zachorowalnością i patologią życia społecznego.

Słabe zdrowie psychiczne może się ujawnić na każdym etapie życia, w różnych sytuacjach i w różnym wieku. Dziecko nie zawsze otrzymuje potrzebną mu do prawidłowego rozwoju czułość i zrozumienie. Często zdarza się, że wiele dzieci od najmłodszych lat dorasta w rozbitych i niestabilnych emocjonalnie rodzinach, borykają się z alkoholizmem swoich rodziców, są świadkami codziennych kłótni, zmagają się z otwartymi ranami emocjonalnymi, które z pełną siłą uwidoczniają się w życiu dorosłym, stając się przyczyną wielu rozmaitych problemów. Wczesna młodość oraz okres dojrzewania stwarza ryzyko rozwoju problemów zdrowia psychicznego, które związane jest z poczuciem zagubienia, smutku, zmianami emocji i nastrojów. Zdarza się, że młody człowiek bardziej wrażliwy nie umie sobie radzić z atmosferą rywalizacji w szkole, czy nieprawidłowymi postawami wychowawców i rodziców wymagających od nich osiągnąć przerastających możliwości. Okres dorastania to także trudności z nawiązaniem kontaktów rówieśniczych, dostosowaniem się do norm i zasad społecznych, zaburzeniami zachowania, nieprawidłowym rozwojem osobowości, jak i podatność na uzależnienia. Wiek dojrzwały to ten etap życia, w którym mogą wystąpić problemy z podejmowaniem i pełnieniem ról społecznych, niepowodzenia w pracy, w życiu rodzinnym, uzależnienia, utrata pracy a tym samym zasobów materialnych, co często prowadzi do przemocy fizycznej i psychicznej, patologii społecznych czy samobójstw. Natomiast zdrowie psychiczne w wieku senioralnym bywa szczególnie narażone. Poza utratą zdrowia oraz zdolności funkcjonalnych i poznawczych osoby w podeszłym wieku doznają indywidualnych strat zarówno w swojej sieci społecznej - śmierć bliskich i ograniczenie kontaktów społecznych, jak i pogorszenia sytuacji życiowej. Często stają przed problemem samotności, bezużyteczności lub odrzucenia.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022 jest wyrazem troski, jakie władze Miasta i Gminy Krotoszyn przywiązują do problemów zdrowia psychicznego. Jest dokumentem wieloletnim, obejmującym zasięgiem obszar Miasta i Gminy Krotoszyn, zawiera omówienie podstaw prawnych odnoszących się do problematyki zdrowia psychicznego, przedstawia diagnozę, sytuację epidemiologiczną oraz stan zasobów opieki psychiatrycznej, definiuje cele programowe i oczekiwane rezultaty.

Docelową grupę Programu stanowić będą wszyscy mieszkańcy Miasta i Gminy Krotoszyn, z uwzględnieniem grup ryzyka, szczególnie narażonych na niekorzystny wpływ czynników zagrażających ich zdrowiu psychicznemu, a przede wszystkim do dzieci i młodzieży, rodzin,

osób starszych oraz osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla zdrowia psychicznego.

Zaproponowane zadania koncentrować się będą na działaniach informacyjno-edukacyjne, które z pewnością przybliżą społeczności lokalnej w sposób możliwie zwięzły i konkretny nie tylko najważniejsze kwestie związane ze zdrowiem psychicznym, ale przede wszystkim wpłyną na kształtowanie przekonań, postaw i zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego. Należy podkreślić, że zwiększenie świadomości dotyczącej znaczenia zdrowia psychicznego wzmocni dobrostan psychiczny całego społeczeństwa lokalnego.

ROZDZIAŁ I

Podstawy prawne ochrony zdrowia psychicznego

1. Ochrona zdrowia psychicznego w dokumentach międzynarodowych.

1.1. Raport Światowej Organizacji Zdrowia.

Kwestie dotyczące problemów zdrowia psychicznego zajmują w pracach i dokumentach Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) znaczące miejsce, a osiągnięcie dobrego zdrowia psychicznego zostało uznane za jeden z warunków osiągnięcia pełnego dobrostanu. Definicja zdrowia, zapisana w Konstytucji WHO wskazuje, że zdrowie to nie tylko brak choroby, lecz pełen dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Korzystanie z najwyższego osiągalnego poziomu zdrowia jest jednym z podstawowych praw każdej istoty ludzkiej bez różnicy rasy, religii, przekonań politycznych, warunków ekonomicznych lub społecznych. Także, jako jedno z głównych zadań WHO, a tym samym państw członkowskich Organizacji, wskazano wspieranie działań na polu zdrowia psychicznego, zwłaszcza tej działalności, która dotyczy harmonii stosunków między ludźmi.

Ważnym wydarzeniem była publikacja w 2001 r. Raportu Światowej Organizacji Zdrowia o stanie zdrowia psychicznego ludności świata pn. *Zdrowie Psychiczne: Nowe Zrozumienie, Nowa Nadzieja*, który poświęcony został najważniejszemu problemom współczesnego zdrowia psychicznego i zawiera szereg zaleceń do wdrożenia w praktyce, w ramach realizacji programów ochrony zdrowia psychicznego. Rekomendacje WHO w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są następujące:

- zapewnienie leczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej;
- zapewnienie dostępu do leków psychotropowych;
- zapewnienie opieki w ramach wspólnot lokalnych;
- edukacja społeczeństwa i tworzenie kampanii społecznych;
- angażowanie w programy wspólnot lokalnych, rodzin i osób indywidualnych;
- ustalanie narodowej polityki, programów i prawa;
- rozwijanie zasobów ludzkich;
- tworzenie sieci powiązań z innymi sektorami;
- monitorowanie stanu zdrowia psychicznego społeczności;
- wspieranie badań naukowych na rzecz zdrowia psychicznego.

1.2. Deklaracja Helsińska.

W styczniu 2005 roku ministrowie zdrowia 53 krajów europejskiego regionu WHO wraz z przedstawicielami Komisji Europejskiej i Rady Europy w Europejskiej Konferencji Ochrony Zdrowia Psychicznego przyjęli dokument pn. „Deklaracja o ochronie zdrowia psychicznego dla Europy”. W świetle zapisów tego dokumentu polityka ochrony zdrowia psychicznego powinna uwzględniać następujące działania:

- rozwijanie świadomości znaczenia dobrego samopoczucia psychicznego dla funkcjonowania społeczeństwa;
- przeciwdziałanie stygmatyzacji, nierówności i dyskryminacji, jakiej doświadczają osoby chorujące psychicznie i ich rodziny;
- opracowanie i wdrożenie systemów ochrony zdrowia psychicznego, które uwzględniają promocję, profilaktykę, leczenie i rehabilitację;

- zapewnienie kształcenia kadr o odpowiednich kompetencjach;
- wykorzystywanie do realizacji powyższych zadań, doświadczenia i wiedzy osób doświadczających zaburzeń psychicznych i ich opiekunów.

1.3. Zielona Księga Unii Europejskiej.

Kolejnym ważnym krokiem było ogłoszenie przez Komisję Europejską, w październiku 2005 r. *Zielonej Księgi* w sprawie poprawy zdrowia psychicznego ludności – proponującej strategię zdrowia psychicznego dla Unii Europejskiej. Dokument ten nawiązuje do Deklaracji Helsińskiej i jest realizacją jej zapisów w krajach UE.

Zgodnie z zapisami Zielonej Księgi najważniejszymi zadaniami dla reformowania polityk ochrony zdrowia psychicznego w krajach UE są:

- wspieranie zdrowia psychicznego wszystkich ludzi, czyli promocja zdrowia psychicznego;
- zapobieganie złemu stanowi zdrowia psychicznego, czyli działania profilaktyczne podejmowane wobec grup narażonych na zagrożenia dla zdrowia psychicznego;
- poprawa jakości życia ludzi chorych i niepełnosprawnych psychicznie, poprzez integrację społeczną oraz ochronę ich praw i godności;
- opracowanie zasad budowania systemu informacji, współpracy w zakresie badań naukowych i upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego między krajami UE.

Konsekwencją przyjęcia Zielonej Księgi było ustanowienie „*Europejskiego Paktu na rzecz Zdrowia i Dobrostanu Psychicznego*”. Sygnatariusze Paktu zobowiązali się do wspólnego działania na rzecz poprawy stanu zdrowia psychicznego w Europie. Wypracowano wspólne zalecenia dotyczące działania w 5 priorytetowych obszarach zdrowia psychicznego:

- zapobieganie samobójstwom i depresji;
- zdrowie psychiczne wśród młodzieży;
- zdrowie psychiczne w środowisku zawodowym;
- zdrowie psychiczne ludzi starszych;
- zwalczanie uprzedzeń i wykluczenia społecznego.

2. Podstawy prawne ochrony zdrowia psychicznego w Polsce.

2.1. Konstytucja RP.

Prawo do ochrony zdrowia i życia jest jednym z najważniejszych praw konstytucyjnych każdego człowieka. Art. 68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, iż „*każdy ma prawo do ochrony zdrowia*”. Zapis ten obejmuje również ochronę zdrowia psychicznego. Natomiast art. 69 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że „*osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobienia do pracy oraz komunikacji społecznej*”.

2.2. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Podstawowym polskim aktem prawnym wyznaczającym najważniejsze obszary działalności w ochronie zdrowia psychicznego jest ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2017 r. poz. 882 z późn. zm.). Stanowi ona pierwszy w Polsce akt prawny o randze ustawowej, dotyczący tak niezwykle ważnej problematyki i obejmuje realizację zadań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego, w szczególności poprzez:

- profilaktykę zaburzeń psychicznych;
- podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną;

- organizację usług specjalistycznych, środowiskowych domów samopomocy i domów pomocy społecznej dostosowanych do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi;
- organizację nauki i zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym;
- zorganizowanie rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej;
- postępowania leczniczego wobec osoby chorej psychicznie;
- organizację oparcia społecznego.

Szczególną uwagę zwracają dwa artykuły - art. 4, w którym zostały określone działania zapobiegawcze, jakie należy podejmować zwłaszcza wobec dzieci, młodzieży, osób starszych oraz znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego, a także art. 5 zawierający opis nowoczesnego modelu opieki zdrowotnej. Przepisy szczegółowe pozostałych rozdziałów ustawy stanowią gwarancję ochrony praw obywatelskich osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym szczególnie praw pacjentów hospitalizowanych, zarówno za zgodą, jak i poddawanych postępowaniu przymusowemu.

2.3. Pozostałe dokumenty prawne ochrony zdrowia psychicznego w Polsce.

Zadania Miasta i Gminy Krotoszyn w zakresie promocji, profilaktyki i ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, i jednocześnie stanowiącymi podstawę opracowania Programu oprócz ww. ustawy wyznaczają następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) określająca zadania własne gminy w zakresie zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców z zakresu ochrony zdrowia;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581 z późn. zm.), co oznacza zapewnienie równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.) zgodnie, z którą samorząd gminny, w ramach zadań własnych, prowadzi i zapewnia miejsca w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kieruje do nich osoby wymagające opieki; zadania zlecone gminy w tym obszarze to: organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmu (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.), zadanie własne gminy realizowane jest w ramach corocznie uchwalanego przez Radę Miejską w Krotoszynie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Krotoszyn;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.), zadanie własne gminy realizowane jest w ramach corocznie uchwalanego przez Radę Miejską w Krotoszynie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Krotoszyn;
- ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 z późn. zm.), zadanie własne gminy realizowane jest w ramach corocznie uchwalanego przez Radę Miejską w Krotoszynie Programu Współpracy Miasta i Gminy Krotoszyn z organizacjami pozarządowymi, w tym z zakresu ochrony zdrowia;
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020 (Dz. U. poz. 1492) wskazujące, jako Cel 3

operacyjny - Profilaktykę problemów zdrowia psychicznego i poprawę dobrostanu psychicznego społeczeństwa;

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz. U. poz. 458), gdzie gmina - jako jednostka samorządu terytorialnego ma obowiązek zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

3. Dokumenty lokalne.

Założenia Programu są spójne z treścią następujących dokumentów strategicznych Miasta i Gminy Krotoszyn:

- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2014-2020, przyjętą Uchwałą Nr LVII/466/2014 Rady Miejskiej w Krotoszynie z dnia 30 października 2014 r.;

- Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta i Gminy Krotoszyn, uchwalanym corocznie przez Radę Miejską w Krotoszynie:

Cele Programu: zdiagnozowanie problemu alkoholizmu, nakreślenie kierunków profilaktyki przeciwalkoholowej, zmniejszenie rozmiarów problemów uzależnień, które już występują oraz zapobieganie powstawaniu nowych;

- Programem Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Krotoszyn, uchwalanym corocznie przez Radę Miejską w Krotoszynie:

Cele programu: zdiagnozowanie problemu narkomanii, nakreślenie kierunków przeciwdziałania narkomanii, zmniejszenie rozmiarów problemów uzależnień, które już występują oraz zapobieganie powstawaniu nowych;

- Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2021, przyjętym Uchwałą Nr XXXII/246/2016 Rady Miejskiej w Krotoszynie z dnia 29 grudnia 2016 r.:

Cele Programu: zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Mieście i Gminie Krotoszyn, poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zaplanowane działania:

- działania związane z profilaktyką i edukacją społeczną – kierowane do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie;
  - ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
  - oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie – kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie, a także do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc;
  - podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zakres działań kierowanych do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Programem współpracy Miasta i Gminy Krotoszyn z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, uchwalanym corocznie przez Radę Miejską w Krotoszynie:

Cele Programu:

- podniesie skuteczności i efektywności działań podejmowanych w sferze zadań publicznych;
- wsparcie dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów służące ich rozwojowi i lepszemu przygotowaniu do współpracy z Gminą w zakresie realizacji zadań publicznych i dla osiągnięcia ważnych celów społecznych gminy;
- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje;
- tworzenie warunków do zwiększania aktywności społecznej, w szczególności wspieranie wolontariatu;
- rozwijanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz zwiększenia aktywności mieszkańców Gminy;
- prowadzenie nowatorskich i efektywnych działań na rzecz mieszkańców;
- zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
- poprawa jakości życia poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych.

ROZDZIAŁ II

Diagnoza obszaru objętego Programem dla Miasta i Gminy Krotoszyn

Zasadniczym celem części diagnostycznej jest określenie sytuacji ochrony zdrowia na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn oraz głównych problemów i potrzeb zdrowotnych mieszkańców. Pozwala to na uzyskanie wiedzy koniecznej do prowadzenia skutecznej i odpowiadającej na rzeczywiste potrzeby mieszkańców polityki zdrowotnej, realizowanej m.in. w ramach zadań i kompetencji gminy w zakresie ochrony zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego.

W zakresie oceny stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn i rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych, starano się zaprezentować omawiane zagadnienia z wykorzystaniem najnowszych dostępnych danych oraz informacji, a w analizie zjawisk zastosowano perspektywę średniookresową obejmującą lata 2011-2016. W niektórych przypadkach, dla zapewnienia większej porównywalności przestrzennej badanych zjawisk, ograniczono ich ilustrację za pomocą wartości bezwzględnych, na rzecz prezentacji ich wartości względnych, tj. w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Ponadto w miarę możliwości posługiwano się danymi dla Miasta i Gminy Krotoszyn, jednak w sytuacjach, gdy ich pozyskanie było niemożliwe (np. nie praktykowano agregowania informacji na szczeblu gminy), korzystano z danych dla powiatu krotoszyńskiego, a w poszczególnych przypadkach, gdy uznano to za uzasadnione - dla województwa wielkopolskiego i/lub kraju. Zaznaczyć należy także, że uzyskane dane nie ukazują całości zjawiska, ponieważ nie obejmują osób, które cierpią na różnego rodzaju zaburzenia psychiczne oraz emocjonalne, a nie trafiają nigdy do specjalistycznej opieki psychiatrycznej, m.in. z powodu stygmatyzacji zaburzeń psychicznych.

4. Uwarunkowania demograficzne Miasta i Gminy Krotoszyn.

W niniejszym podrozdziale zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące Miasta i Gminy Krotoszyn, charakterystykę demograficzną mieszkańców wraz z trendami i prognozami oraz najważniejsze w kontekście zdrowia i potrzeb zdrowotnych elementy związane z jakością życia czyli m.in. sytuację społeczno-ekonomiczną oraz bezpieczeństwo.

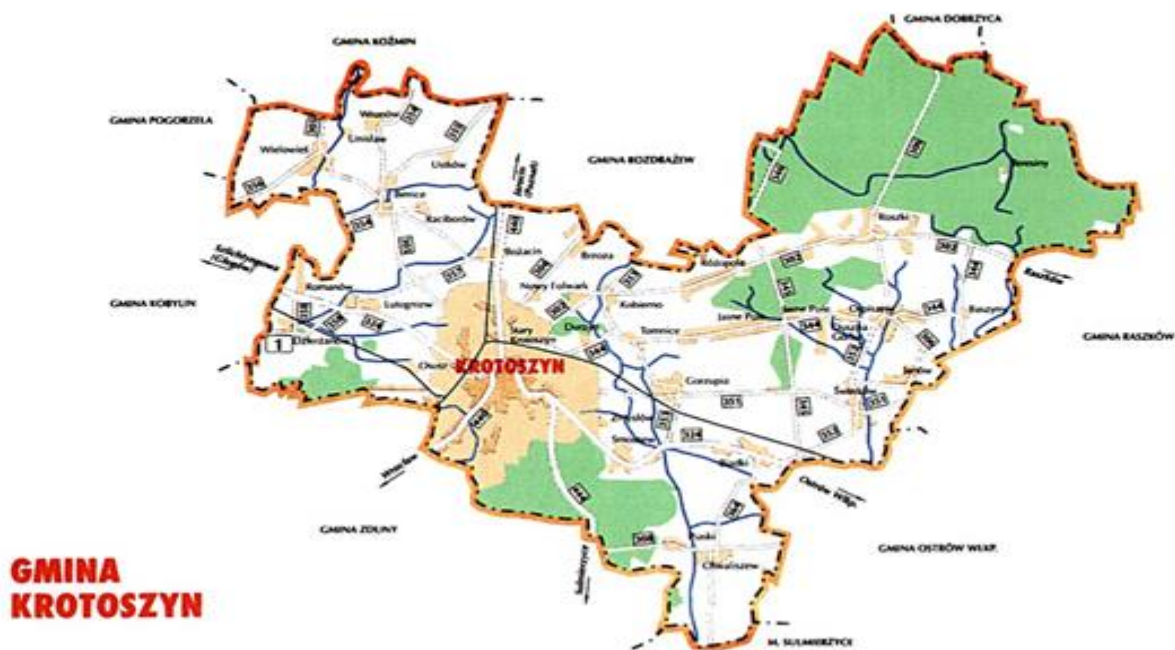
4.1. Położenie i podział administracyjny.

Krotoszyn to gmina położona w południowej części województwa wielkopolskiego, na granicy dwóch ważnych regionów gospodarczych: Wielkopolski i Dolnego Śląska, w odległości około 108 km od Poznania, 80 km od Wrocławia. Niedaleko Krotoszyna znajdują się także duże miasta, takie jak Leszno (ok. 80 km), Ostrów Wielkopolski (ok. 28 km) czy Kalisz (ok. 52 km).

Gmina sąsiaduje z ośmioma innymi gminami: Koźmin Wielkopolski, Dobrzyca, Raszków, Ostrów Wielkopolski, Sulmierzyce, Zduny, Kobylin i Pogorzela.

Gmina Krotoszyn zajmuje 256 km², w tym: miasto Krotoszyn - 23 km², gmina - 233 km², co stanowi 35,78% powierzchni powiatu krotoszyńskiego.

Mapka 1. Gmina Krotoszyn.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.bip.um.krotoszyn.pl>

Mapka 2. Położenie gminy Krotoszyn.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://geo.stat.gov.pl/imap/>

W skład gminy Krotoszyn wchodzi miasto Krotoszyn oraz 29 sołectw: Baszyny, Benice, Biadki, Bożacin, Brzoza, Chwaliszew, Durzyn, Duszna Górka, Dzierzanów, Gorzupia, Janów, Jasne Pole, Kobierno, Lutogniew, Nowy Folwark, Orpiszew, Osusz-Salnia, Raciborów, Romanów, Roszki, Różopole, Smoszew, Świnków, Tomnice, Unisław, Ustków, Wielowieś, Wronów, Wróżewy.

4.2. Liczba ludności Miasta i Gminy Krotoszyn oraz gęstość zaludnienia.

Na dzień 31.12.2016 r. w Mieście i Gminie Krotoszyn zamieszkiwało 40.600 mieszkańców. Pod względem ludności Miasto i Gmina Krotoszyn zajmuje 124 miejsce w Polsce, a 12 miejsce w województwie wielkopolskim.

Większość ludności gminy zamieszkuje w mieście Krotoszyn. W 2016 roku ludność miejska wynosiła 29.143 osób, co stanowiło 71,78%. Natomiast liczba mieszkańców wsi -11.457 mieszkańców, co stanowiło 28,22% ogółu mieszkańców.

W ostatnich latach nastąpił niewielki spadek liczby mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn - w stosunku do 2011 roku ich liczba zmniejszyła się o 190 osób z tym, że liczba ludności zamieszkującej w mieście Krotoszyn zmniejszyła się o 434 osoby, na wsiach natomiast wzrosła o 234 osoby. Zjawisko zmniejszania się liczby mieszkańców wpisywało się także w tendencje ogólnopolskie.

W strukturze ludności według płci zauważalna jest przewaga liczby kobiet nad mężczyznami. W 2016 r. w Mieście i Gminie Krotoszyn mieszkało 19.778 mężczyzn i 20.822 kobiety. Kobiety stanowiły 51,3% ludności ogółem. Wskaźnik ten jest identyczny jak w Wielkopolsce i zbliżony w odniesieniu do Polski - 51,6%.

Rezultatem przemian w procesach demograficznych jest zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży (0-19 lat), ich udział w ogólnej liczbie ludności w 2016 r. wynosi 21,26% (w 2011 r.- 22,72%). Jednocześnie występuje zaawansowany proces starzenia się spowodowany zwiększaniem się liczby osób w wieku powyżej 60 roku życia. Udział ludności w tym wieku w 2016 roku wyniósł 22,10 % i jest o ponad 3 pkt większy niż w 2011 r.

Tabela 1. Liczba ludności Miasta i Gminy Krotoszyn wg faktycznego miejsca zamieszkania z podziałem na płeć w latach 2011-2016

Rok	Miasto i Gmina Krotoszyn			Miasto			Wieś		
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
2011	40 790	19 857	20 933	29 567	14 246	15 321	11 223	5 611	5 612
2012	40 869	19 857	21 012	29 577	14 211	15 366	11 292	5 646	5 646
2013	40 718	19 815	20 903	29 397	14 137	15 260	11 321	5 678	5 643
2014	40 684	19 828	20 856	29 284	14 103	15 181	11 400	5 725	5 675
2015	40 553	19 765	20 788	29 129	14 031	15 098	11 424	5 734	5 690
2016	40 600	19 778	20 822	29 143	14 033	15 110	11 457	5 745	5 712

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Tabela 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Krotoszyn wg grup wieku w latach 2011-2016

Liczba wg grup wieku	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	40 790	40 869	40 718	40 684	40 553	40 600
0 - 4	2 347	2 383	2 335	2 261	2 150	2 148
5 - 9	1 996	2 048	2 109	2 268	2 362	2 338
10 - 14	2 262	2 193	2 081	2 024	1 955	1 980
15 - 19	2 664	2 509	2 433	2 309	2 217	2 167
20 - 24	2 990	2 991	2 932	2 852	2 804	2 680
25 - 29	3 524	3 453	3 274	3 190	3 076	2 975
30 - 34	3 180	3 246	3 370	3 338	3 322	3 411

35 - 39	2 975	3 025	2 999	3 119	3 137	3 108
40 - 44	2 504	2 571	2 646	2 708	2 798	2 914
45 - 49	2 619	2 563	2 545	2 457	2 418	2 448
50 - 54	3 035	2 877	2 728	2 652	2 593	2 551
55 - 59	3 088	3 139	3 144	3 068	3 020	2 906
60 - 64	2 479	2 578	2 645	2 719	2 823	2 906
65 - 69	1 553	1 718	1 926	2 161	2 335	2 293
70 i więcej	3 574	3 575	3 551	3 558	3 543	3 775

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

4.3. Ludność Miasta i Gminy Krotoszyn według ekonomicznych grup wieku.

W celu zdiagnozowania obszaru objętego Programem niezbędne jest przedstawienie także podziału ludności według wieku opartego na przesłankach społeczno-ekonomicznych w ramach, którego wyodrębnia się trzy duże grupy wiekowe: wiek przedprodukcyjny (0-17 lat), produkcyjny (18–59 lat kobiety, 18–64 lata mężczyźni) i poprodukcyjny (60 lat i więcej kobiety, 65 lat i więcej mężczyźni).

Dane wykazane poniżej informują, że populacja w wieku 0-17 lat wciąż się zmniejszała. Na koniec 2016 roku ludność ta liczyła 7 742 osoby i w stosunku do 2011 roku zmalała o 388 osób, czyli o 0,86%.

Kolejna grupa wiekowa oparta na ekonomicznych przesłankach klasyfikacyjnych, to populacja w wieku produkcyjnym. Dane liczbowe wykazują tendencję spadkową - na koniec 2016 r. ludność w wieku produkcyjnym wyniosła 25 275 osób i w ciągu zaledwie 5 lat jej stan obniżył się o 914 osób. Uznać można, że regres w rozwoju liczebnym ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył radykalnie jej udział w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy Krotoszyn.

Trzecią grupę wieku wyodrębnioną na podstawie kryteriów ekonomicznych stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym. Zbiorowość tę tworzą kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 i więcej lat. W przeciwieństwie do ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, które znamionuje malejąca tendencja rozwoju liczebności ludność w wieku poprodukcyjnym od wielu lat stale zwiększa swą liczebność. Z poniższych danych wynika, że na koniec 2011 roku grupa ta liczyła 6 471 osób, zaś na koniec 2016 r. - 7 583 osoby i powiększyła się o 1 112 osoby, tj. o 2,82%.

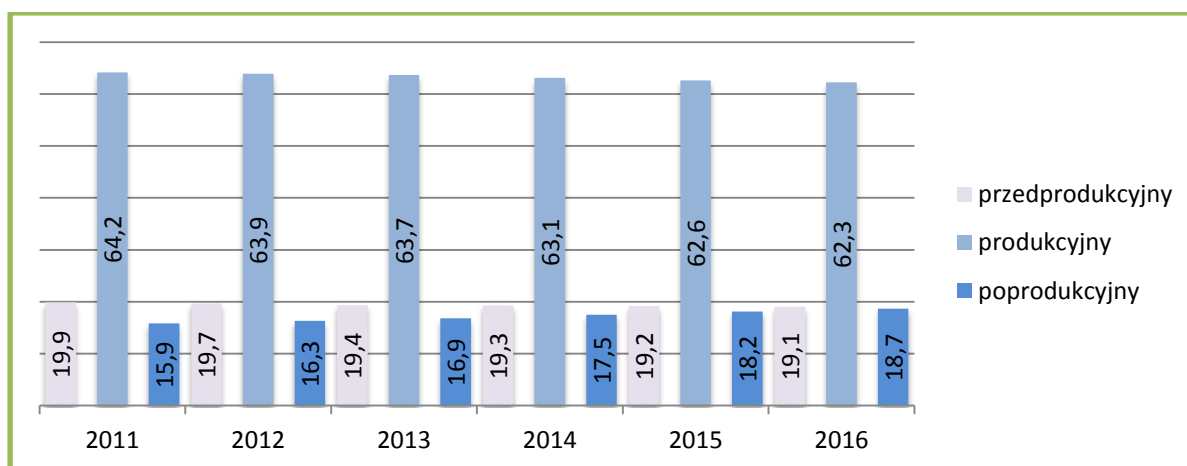
Malejąca liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym zmieniły radykalnie obciążenie ludności w wieku produkcyjnym. I tak na koniec 2011 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 55,8 osób w wieku nieprodukcyjnym. Natomiast na koniec 2016 r. wskaźnik ten wzrósł do 60,7 osób.

Tabela 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	8 130	8 061	7 898	7 868	7 796	7 742
Ludność w wieku produkcyjnym	26 189	26 132	25 945	25 680	25 394	25 275
Ludność w wieku poprodukcyjnym	6 471	6 676	6 875	7 136	7 363	7 583

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku dla Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016 - w %.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym jest niższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego (19,8%) i Wielkopolski (19,2%), a wyższy od średniej dla Polski (17,9%).

Struktura mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn pod względem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w 2016 roku jest korzystniejsza niż dla Wielkopolski (18,8%) czy Polski (20,2%), jednocześnie jest wyższa od powiatu krotoszyńskiego (18,1%).

Na temat zmian struktury mieszkańców, ale także na temat ich potrzeb można wnioskować w oparciu o wskaźniki obciążenia demograficznego, które ilustrują relacje zachodzące pomiędzy poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku. W Mieście i Gminie Krotoszyn w 2016 r. wskaźniki te kształtowały się następująco: na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 60 osób w wieku nieprodukcyjnym, natomiast 30 osób w wieku poprodukcyjnym przypadało na 100 osób w wieku produkcyjnym. Z kolei na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 98 osób w wieku poprodukcyjnym. Generalnie wartości wszystkich trzech omawianych powyżej wskaźników są dla Miasta i Gminy Krotoszyn niższe od średnich dla kraju i województwa. Zwłaszcza w przypadku ostatniej z omawianych relacji Krotoszyn zdecydowanie wyróżniał się i plasował na korzystnej pozycji, gdyż ludność w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym była równa 113 dla Polski oraz 98 dla Wielkopolski.

Przytoczone dane pozwalają stwierdzić, że Miasto i Gmina Krotoszyn wciąż posiada korzystniejszą strukturę demograficzną od województwa wielkopolskiego czy kraju, jednakże niekorzystne zmiany demograficzne z roku na rok postępują i konieczne jest podejmowanie działań, które będą odpowiadać na potrzeby starzejącego się społeczeństwa. Dla jednostek samorządu terytorialnego wiąże się to ze wzmocnionym planowaniem i podejmowaniem działań z zakresu polityki zdrowotnej oraz polityki społecznej, dotyczących zarówno poszerzania oferty usług i wsparcia kierowanego do seniorów, jak i dbałości o dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych. Ważne jest, zatem wspieranie i rozwijanie sieci placówek oferujących opiekę nad osobami starszymi, zależnymi, niesprawnymi, a także poszerzanie dostępu do badań profilaktycznych i opieki geriatrycznej.

4.4. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny.

W 2016 r. w Mieście i Gminie Krotoszyn zarejestrowano 432 urodzeń żywych, tj. o 26 (o 0,64%) więcej w porównaniu z poprzednim rokiem. Wśród narodzonych - 226 stanowiły noworodki płci męskiej i 206 noworodków płci żeńskiej, przy czym wśród mężczyzn odnotowano przyrost naturalny plus 26, wśród kobiet natomiast przyrost naturalny wyniósł plus 25.

Współczynnik urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększył się w 2016 r. do poziomu 10,66‰, z 9,99‰ w 2015 r. i był wyższy od średniej krajowej (9,95,0‰), a mniejszy niż w Wielkopolsce (10,99‰).

W Mieście i Gminie Krotoszyn wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w 2016 roku wyniósł 1,38. Dla porównania średnia dla Polski to minus 0,15, a dla Wielkopolski odnotowano dodatni przyrost naturalny - 1,70.

Tabela 4. Liczba urodzeń żywych mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn według płci w latach 2011-2016.

Urodzenia żywe	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	440	428	443	444	406	432
Kobiety	214	201	210	198	210	206
Mężczyźni	226	227	233	246	196	226

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych; <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia za przyczynę zgonu przyjmuje się wszystkie te choroby, stany chorobowe i urazy, które kończą się, albo wiodą do śmierci, a także okoliczności wypadku lub użycia przemocy, które powodują takie urazy.

W 2016 r. odnotowano 376 zgonów mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn, w tym 195 zgonów mężczyzn i 181 zgony kobiet. W porównaniu do 2015 roku liczba zgonów mieszkańców miasta i gminy zmniejszyła się o 3 i jest jedną z najniższych na przestrzeni ostatnich sześciu lat. Współczynnik umieralności wyniósł 9,28‰.

W ciągu ostatnich kilku lat natężenie zgonów wśród mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn nie zmienia się istotnie, co może oznaczać, że poziom umieralności stabilizuje się.

Tabela 5. Zgony mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn według płci w latach 2011-2016.

Zgony	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	388	392	381	381	379	376
Kobiety	192	181	189	177	179	181
Mężczyźni	196	211	192	204	200	195

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych; <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

4.5. Prognozy trendów demograficznych.

W tym kontekście warto mieć na uwadze, że w ostatnich latach ulega wydłużeniu przeciętne dalsze trwanie życia Polaków i Polek, a więc także krotoszynian i krotoszynianek, a co za tym idzie - powiększa się grupa seniorów potrzebujących specjalistycznej opieki i usług zdrowotnych. Obecnie tj. dla osób urodzonych w 2016 r. przeciętne dalsze trwanie życie wynosi 73,9 lat dla Polaków i 81,9 dla Polek. Z kolei dla mieszkańców województwa wielkopolskiego: dla mężczyzn 74,2 lat a dla kobiet 81,5 lat. Natomiast szacunki dalszego trwania życia dla obecnych 60-latków kształtują się następująco: 18,9 lat dla mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz 23,7 lat dla mieszkanki województwa wielkopolskiego, podczas gdy dla Polski średnia ta jest minimalnie wyższa: 19 lat w przypadku mężczyzn oraz 24,1 lat w przypadku kobiet. Są to wartości nieco wyższe w porównaniu do tych z 2011 roku.

Prognozy trendów demograficznych dla Polski na lata 2014-2050 wskazują na spadek liczby ludności powiązany z ujemnym przyrostem naturalnym (systematyczny spadek urodzeń spodziewany jest we wszystkich regionach kraju), zmniejszaniem się liczebności kobiet w wieku

rozrodczym. Procesom tym towarzyszyć będzie systematycznie postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Szacuje się, że osoby w wieku 65+ w 2050 r. będą stanowiły prawie 1/3 populacji Polski. Dlatego też w planowaniu działań z zakresu obszaru ochrony zdrowia na najbliższe lata, warto mieć na uwadze potrzeby powiększającej się grupy starszych mieszkańców.

5. Sytuacja na lokalnym rynku pracy - bezrobocie.

Jednym z istotnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego jest bezrobocie, które najczęściej prowadzi do zaburzeń depresyjnych, nerwicowych oraz wzrostu liczby osób uzależnionych od alkoholu.

Najczęściej obserwowane są objawy depresyjne - smutek, przygnębienie, zubożenie. Depresji często towarzyszą myśli samobójcze. W środowiskach, w których występuje długotrwałe bezrobocie, statystyki wskazują podwyższoną liczbę samobójstw i prób samobójczych. Zaburzenia psychiczne stanowią ogromne obciążenie dla poszczególnych osób i rodzin, mogą zmniejszać szanse na zatrudnienie, wydajność pracy i wysokość zarobków.

Zjawisko bezrobocia jest, zatem bardzo niebezpieczne dla zdrowia psychicznego, jak i dla życia. U wielu ludzi dotkniętych bezrobociem obserwuje się także zmiany osobowości. Permanentny stan frustracji, narastający lęk o przyszłość, obojętność to nieodłączne czynniki procesu bezrobocia, prowadzące także do powstawania wielu zachowań aspołecznych - alkoholizmu, niktynizmu, narkomanii i przestępczości.

5.1. Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego.

Poziom bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016 w wyraźny sposób wskazuje na znaczny odpływ z bezrobocia z roku na rok, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Bezrobotni zarejestrowani według płci w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba bezrobotnych ogółem, w tym:	1 835	1 818	1 712	1 530	1 088	902
Kobiety	1 202	1 091	1 083	974	740	543
Mężczyźni	633	727	629	556	348	359

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego;
<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Z prezentowanych powyższych danych wynika, iż na koniec grudnia 2016 roku zarejestrowane były 902 osoby bezrobotne, w tym w ewidencji pozostawało 543 kobiet i 359 mężczyzn, co stanowiło odpowiednio 60,20% i 39,80% ogółu bezrobotnych.

W porównaniu do stanu z końca 2016 r. w stosunku do stanu z końca 2011 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 933 osoby, w tym w populacji bezrobotnych kobiet o 659, podczas gdy liczba bezrobotnych mężczyzn zmalała o 274.

5.2. Bezrobotni niepełnosprawni.

Obowiązująca ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r., poz. 1065, z późn. zm.) w dość istotny sposób zmieniła sytuację osób z grup ryzyka. Przede wszystkim w art. 49 ustawodawca wyraźnie wyodrębnił katalog „osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy”. Do osób, które powinny być traktowane

priorytetowo ze względu na swój szczególnie niekorzystny status na rynku pracy zaliczone zostały m.in. bezrobotni niepełnosprawni.

Osoby niepełnosprawne są bez wątpienia kategorią szczególnie zagrożoną bezrobociem, mimo iż skala zjawiska w porównaniu z bezrobociem ogółu ludności z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn jest stosunkowo niska.

Tabela 7. Bezrobotni niepełnosprawni w liczbie bezrobotnych ogółem z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Rok	Liczba bezrobotnych		Udział w %
	Ogółem	Niepełnosprawni	
2011	1 835	157	8,56%
2012	1 818	161	8,86%
2013	1 712	153	8,94%
2014	1 530	163	10,65%
2015	1 088	153	14,06%
2016	902	119	13,19%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego; <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica> - liczba bezrobotnych ogółem. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Udział procentowy bezrobotnych niepełnosprawnych w ogólnej zbiorowości osób pozostających bez pracy, przez cały okres 2011-2015 wykazywał tendencje wzrostowe (od 8,56% do 14,06%). Zmniejszył się nieco dopiero w 2016 roku o 0,87%, przy jednoczesnym znacznym spadku bezrobocia ogółem na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn.

Należy w tym miejscu przestrzec przed jednoznaczną interpretacją wzrostu liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych, gdyż wpływ na te wartości ma, co najmniej kilka zmiennych, np. liczba niepełnosprawnych, którzy utracili pracę, liczba bezrobotnych absolwentów z orzeczoną niepełnosprawnością czy też liczba niepełnosprawnych osób, które po raz pierwszy podejmują pracę.

Tabela 8. Bezrobotni niepełnosprawni według płci z Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wyszczególnienie	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem, w tym:	157	161	153	163	153	119
Kobiety	75	81	81	87	80	58
Mężczyźni	82	80	72	76	73	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

W końcu 2016 roku zarejestrowanych było 58 bezrobotnych niepełnosprawnych kobiet oraz 61 mężczyzn. Najliczniej niepełnosprawne kobiety były zarejestrowane w 2014 roku, a mężczyźni w 2011 roku. W odniesieniu do końca 2011 roku w Mieście i Gminie Krotoszyn wystąpił spadek liczby bezrobotnych niepełnosprawnych o 38, w tym o 17 kobiet i o 21 mężczyzn, podczas gdy, liczba bezrobotnych ogółem zmniejszyła się o 933 osoby.

Tabela 9. Bezrobotni niepełnosprawni według wieku z Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wiek	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
18-24	13	13	7	8	6	5
25-34	24	30	32	26	22	26
35-44	30	28	31	30	36	21
45-54	43	47	49	49	52	34
55 lat i więcej	47	43	34	50	37	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Największą grupę niepełnosprawnych bezrobotnych w 2016 r. tworzyły osoby w wieku 45 - 54 lata oraz osoby w wieku 55 lat i więcej. Zdecydowanie najmniej osób odnotowano w grupie wiekowej 18-24 lata. Z analizy danych dotyczących wieku niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP wynika, że w latach 2011-2015 sytuacja była zbliżona.

Tabela 10. Bezrobotni niepełnosprawni pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok z Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wiek	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kobiety	43	39	32	42	40	35
Mężczyźni	49	46	42	37	33	28
Ogółem	92	85	74	79	73	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych na koniec analizowanego okresu znajdowało się 63 osób długotrwale bezrobotnych, w tym 35 kobiety i stanowiły one 55,56% w tej grupie. W stosunku do 2011 roku udział osób bezrobotnych niepełnosprawnych powyżej roku zmniejszył się o 8 kobiet i o 21 mężczyzn.

Tabela 11. Bezrobotni według rodzaju niepełnosprawności z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Rodzaj niepełnosprawności	Kod	Rok					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Upośledzenie umysłowe	01 U	4	4	3	2	3	1
Choroby psychiczne	02 P	44	36	36	39	36	26
Zaburzenie głosu, mowy i choroby słuchu	03 L	8	7	11	10	8	7
Choroby narządu wzroku	04 O	6	9	8	10	8	6
Upośledzenia narządu ruchu	05 R	45	52	37	42	42	29
Epilepsja	06 E	0	3	4	7	9	8
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	07 S	16	14	12	16	16	16
Choroby układu pokarmowego	08 T	4	2	4	3	0	2
Choroby układu moczowo-płciowego	09 M	4	5	5	6	5	2
Choroby neurologiczne	10 N	14	13	17	11	12	12
Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	11 I	12	16	16	17	14	10
Całościowe zaburzenia rozwojowe np. autyzm lub zespół Aspergera	12 C	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie.

Z analizy danych dotyczących rodzaju niepełnosprawności osób bezrobotnych wynika, że na koniec 2016 r. najwięcej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krotoszynie posiadało upośledzenie narządu ruchu - 24,4% wobec 28,7% w roku 2011. Prawie 22% w grupie niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby posiadające zaświadczenie o chorobie psychicznej, co w stosunku do 2011 roku oznacza spadek udziału tejże grupy o 6%.

W porównaniu ze stanem z końca 2011 roku największy przyrost w liczbie niepełnosprawnych bezrobotnych zaobserwowano w grupie osób z epilepsją, gdzie w 2016 r. zarejestrowanych było 8 osób, przy czym w 2011 r. - żadna osoba. Wartość zerową w latach 2011-2016 stanowią osoby z kodem niepełnosprawności 12C.

6. Samobójstwa.

W języku powszechnym samobójstwo to celowe odebranie sobie życia. Do samobójstw zaliczamy zgony zakodowane w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób (ICD) - jako zamierzone samouszkodzenia oraz następstwo umyślnego samouszkodzenia, przestępstwa i zdarzeń o nieokreślonym zamiarze.

Prowadzone głównie przez psychiatrów badania nad znaczeniem zaburzeń psychicznych w kształtowaniu wskaźników samobójstw wskazują na znaczny udział osób z zaburzeniami psychicznymi w populacji osób odbierających sobie życie. Największym ryzykiem obarczeni są chorzy na depresję nawracającą i depresję w przebiegu choroby afektywnej dwubiegunowej. Zachowania samobójcze mogą się pojawić w przebiegu wielu innych zaburzeń psychicznych: w schizofrenii, w uzależnieniach od substancji psychoaktywnych, w ciężkich zaburzeniach osobowości, w ciężkich zaburzeniach lękowych, w organicznych chorobach mózgu. Ryzyko znacznie się zwiększa w przypadku współistnienia kilku zaburzeń jak np. u osoby chorującej na depresję i uzależnionej od alkoholu i w przypadku współistnienia poważnej choroby somatycznej, zwłaszcza z towarzyszącym przewlekłym bólem.

Tabela 12. Liczba zamachów samobójczych zakończonych zgonem, popełnionych w latach 2011-2016.

Wyszczególnienie	Lata					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Miasto i Gmina Krotoszyn	9	5	4	12	6	8
Powiat Krotoszyński	17	10	10	16	13	16
Wielkopolska	360	362	500	601	574	552
Polska	5 889	6 331	8 737	10 202	9 969	9 881

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Krotoszynie.

7. Obszary problemowe dzieci i młodzieży.

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży oznacza, że mają one dobre samopoczucie oraz są zdolne do osiągnięcia i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania psychicznego i społecznego. Dzieci i młodzieży mają poczucie swojej tożsamości i wartości w relacjach rodzinnych i rówieśniczych. Są zdolne do osiągnięcia celów i do uczenia się. Są w stanie radzić sobie z wyzwaniami rozwojowymi i korzystać z dóbr kulturowych dla możliwie wszechstronnego rozwoju. Ponadto zachowanie zdrowia psychicznego ma kluczowe znaczenie dla dzieci i młodzieży dla ich aktywności społecznej i ekonomicznej w przyszłości.

Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego powinna być adresowana do wszystkich dzieci i młodzieży, niezależnie od tego, czy przejawiają zaburzenia psychiczne, czy też nie. Dla dzieci i młodzieży, które doświadczają różnego rodzaju zaburzeń i problemów ze zdrowiem psychicznym należy się sprawna pomoc, wsparcie oraz interwencja.

Najczęstsze zagrożenia dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży zgłaszane przez nauczycieli i pedagogów to:

- zaburzenia depresyjno-lękowe, lęki i fobie szkolne;
- ryzykowne zachowania, myśli i próby samobójcze;
- zaburzenia odżywiania;
- zaburzenia psychosomatyczne;
- zaburzenia zachowania, w tym zachowania agresywne, ucieczkowe w postaci częstych wagarów lub zwolnień od zajęć szkolnych;
- brak umiejętności odpowiedzialnego korzystania z nowych technologii;
- używanie substancji psychoaktywnych, w tym leków nasennych i uspokajających, narkotyków, sięganie po alkohol;
- brak umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- zaburzone poczucie własnej wartości;
- niska lub obniżona samoocena;
- zaburzona przynależność lub jej brak do grupy rówieśniczej;
- społeczna patologia rodziny;
- trudna sytuacja rodzinna w tym: choroby psychiczne w rodzinie;
- brak umiejętności pełnienia funkcji wychowawczych przez rodziców;
- zaburzona więź dziecka z rodzicami (zwiększająca się bezsilność rodziców, nadmierne wymagania w stosunku do dziecka, rozpad rodziny);
- obciążenia psychiczne związane z przejmowaniem odpowiedzialności za sprawy dorosłych, bycie świadkiem i ofiarą konfliktów między rodzicami;
- problemy adaptacyjne, rodzinne, rówieśnicze, dydaktyczne, problemy związane z okresem dojrzewania, np. drażliwość, nadwrażliwość;
- obciążenia psychiczne związane z przejmowaniem odpowiedzialności za sprawy dorosłych, bycie świadkiem i ofiarą konfliktów między rodzicami.

8. Osoby z zaburzeniami psychicznymi leczone w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej.

Jednym ze wskaźników stanu zdrowia psychicznego jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki i leki). W 2016 roku w porównaniu do lat 2012-2015 nastąpił spadek liczby osób z powodu zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania.

W 2016 roku w placówkach tych z powodu ww. zaburzeń udzielono 29.228 porad, a najwięcej porad udzielono w 2013 roku - 32.201. Wśród osób leczonych największą liczbę stanowili pacjenci z rozpoznaniem zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i pod postacią somatyczną, a także pacjenci z rozpoznaniem zaburzeń nastroju i zaburzeń rozwoju psychicznego. Istotny wzrost liczby chorych w porównaniu do roku 2015 dotyczył natomiast chorych z zaburzeniami spowodowanymi używaniem alkoholu i używaniem środków (substancji) psychoaktywnych.

Tabela 13. Porady udzielone w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej osobom z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2012-2016.

Wyszczególnienie	Nr stat.	Rok				
		2012	2013	2014	2015	2016
Ilość porad ogółem, w tym:		31 373	32 201	31 503	31 536	29 228
zaburzenia psychiczne organiczne, włącznie z zespołami objawowymi	F00-F09	4 976	5 060	4 577	4 409	3 647
zaburzenia spowodowane używaniem	F10	287	144	114	22	39

alkoholu						
zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków (substancji) psychoaktywnych	F11-F19	159	66	68	49	93
schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	F20-F29	2 013	1 874	1 911	1 791	1 734
zaburzenia nastroju	F30-F39	6 798	7 310	7 121	6 885	6 489
zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	F40-F48	8 867	8 552	8 286	8 979	8 079
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	F50-F59	76	121	129	177	213
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	F60-F69	128	134	95	92	95
upośledzenie umysłowe	F70-F79	1 372	1 003	1 088	1 150	1 068
zaburzenia rozwoju psychicznego	F80-F89	5 475	6 611	6 669	6 685	6 403
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym	F90-F98	1 218	1 326	1 433	1 287	1 361
nieokreślone zaburzenia psychiczne	F99	4	0	12	10	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "PSYCHE" s.c. w Krotoszynie i Niepublicznego Zakładu Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej "KOL-MED" s.c. w Krotoszynie.

Z danych prezentowanych w poniższej tabeli wynika, że z każdym rokiem wzrastała liczba osób z zaburzeniami, spowodowanymi używaniem alkoholu i środków psychoaktywnych, w tym szczególnie osób leczonych pierwszy raz. W ramach analizy danych uzyskanych z Poradni Leczenia Uzależnień w Krotoszynie zapytano również o informacje o formach leczenia realizowanych przez tą instytucję. Z uzyskanych danych w ramach oddziaływań terapeutycznych prowadzona jest przede wszystkim terapia indywidualna i grupowa. Poza tym Poradnia prognozuje i organizuje działalność profilaktyczno-leczniczą, udziela indywidualnych porad i konsultacji lekarskich, prowadzi terapię rodzinną, prowadzi profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną.

Tabela 14. Formy pomocy/leczenia osób uzależnionych zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn w ramach działalności Poradni Leczenia Uzależnień w Krotoszynie w latach 2012-2016.

Wyszczególnienie	Rok				
	2012	2013	2014	2015	2016
Konsultacje psychiatryczne	107	105	98	79	111
Konsultacje psychologiczne	2 077	2 254	2 496	2 588	2 915
Skierowanie na oddział detoksykacyjny	8	10	4	5	8
Terapie indywidualne	1 460	1 598	1 800	1 625	1 820
Terapie rodzinne	0	0	0	0	56
Terapie grupowe	431	466	542	814	955

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Krotoszynie.

9. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krotoszynie, której organem prowadzącym jest Powiat Krotoszyński i - jako publiczna placówka oświatowa realizuje specjalistyczną pomoc we wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży do 19 roku życia uczęszczających do przedszkoli, szkół i placówek mających siedziby na terenie powiatu krotoszyńskiego.

Wiele z zadań Poradni wpisuje się w problematykę ochrony zdrowia psychicznego, między innymi poprzez:

- diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, w tym: predyspozycji i uzdolnień, przyczyn niepowodzeń edukacyjnych, specyficznych trudności w uczeniu się;
- wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uzdolnionych, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z zaburzeniami komunikacji językowej, z chorobami przewlekłymi;
- prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi, z zachowaniami dysfunkcyjnymi, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, oraz ich rodzin;
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego, wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli.

Liczbę przyjętych dzieci i młodzieży, liczbę wydanych orzeczeń oraz opinii przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w powiecie krotoszyńskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Liczba przyjętych dzieci i młodzieży, wydanych orzeczeń oraz opinii przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Krotoszynie w powiecie krotoszyńskim w latach 2011-2016.

Wyszczególnienie	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba przyjętych dzieci i młodzieży	1398	1401	1438	1402	1328	1329
Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	120	136	174	143	155	219
Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia indywidualnego	89	80	93	90	87	105
Wydane orzeczenia kierujące do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	16	10	9	6	7	10
Wydane opinie w sprawie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci	10	7	26	22	24	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Sprawozdań z wykonania budżetu Powiatu Krotoszyńskiego za 2011- 2016 r.

10. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie.

Na podstawie danych statystycznych, będących w posiadaniu Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie, poniżej przedstawione zostały wyniki analizy zjawiska niepełnosprawności w Mieście i Gminie Krotoszyn w latach 2011-2016, pod kątem przyczyn niepełnosprawności takich jak: upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne i całościowe zaburzenia rozwojowe.

Dokonując analizy, pod uwagę wzięto wyłącznie osoby, wobec których został orzeczony symbol przyczyny niepełnosprawności: 01-U (upośledzenie umysłowe), 02-P (choroby psychiczne) lub 12-C (całościowe zaburzenia rozwojowe).

Tabela 16. Liczba wydanych orzeczeń osobom przed 16 rokiem życia według symbolu przyczyny niepełnosprawności w latach 2011-2016.

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Rok					
	2011		2012		2013	
	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Rok					
	2014		2015		2016	
	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn
01-U upośledzenie umysłowe	19	10	19	10	22	6
02-P choroby psychiczne	24	12	22	14	33	18
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	10	8	13	8	13	9
01-U upośledzenie umysłowe	15	9	14	3	9	7
02-P choroby psychiczne	26	17	20	16	19	12
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	15	12	20	11	18	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie za 2011-2016 r.

Tabela 17. Liczba wydanych orzeczeń osobom powyżej 16 roku życia według symbolu przyczyny niepełnosprawności w latach 2011-2016.

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Rok					
	2011		2012		2013	
	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn
01-U upośledzenie umysłowe	67	43	49	38	38	26
02-P choroby psychiczne	154	129	161	144	147	127
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	1	0
Symbol przyczyny niepełnosprawności	Rok					
	2014		2015		2016	
	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn
01-U upośledzenie umysłowe	46	28	46	29	50	28
02-P choroby psychiczne	134	126	172	137	164	122
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	1	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie za 2011-2016 r.

Tabela 18. Liczba osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi z podziałem na wiek, którym wydano orzeczenia w latach 2011-2016.

Wiek	Rok					
	2011		2012		2013	
	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn
Ogółem, w tym:	221	172	210	182	186	153
16 - 25 lat	66	34	49	24	44	31
powyżej 25 - 40	42	34	43	39	30	26
powyżej 40 - 60	95	81	94	92	87	78
powyżej 60	18	23*	24	27*	25	18
Wiek	Rok					
	2014		2015		2016	
	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn	Ogółem Powiat Krotoszyński	Miasto i Gmina Krotoszyn
Ogółem, w tym:	180	154	219	166	215	150

16 - 25 lat	50	28	42	19	46	20
powyżej 25 - 40	38	32	54	45	50	31
powyżej 40 - 60	76	78*	88	75	78	70
powyżej 60	16	16	35	27	41	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie za 2011- 2016 r.

*Wyjaśnienia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krotoszynie do danych w Tabeli 18: Przy generowaniu danych w pozycji Miasto i Gmina system liczy 1 osoba orzekana = 1 osoba niepełnosprawna z jednym symbolem przyczyny powstania niepełnosprawności, w przypadku osoby z dwoma lub trzema kodami przyczyn niepełnosprawności 1 osoba orzekana = dwie lub trzy osoby niepełnosprawne. Wniosek: dane w 3 pozycjach w rubrykach Miasto i Gmina Krotoszyn są, więc zawyżone.

W oparciu o przedstawione powyżej dane liczbowe za lata 2011-2016 można stwierdzić, że najliczniejszą grupę wśród osób z zaburzeniami psychicznymi stanowiły osoby z orzeczonym symbolem przyczyny niepełnosprawności „02-P choroby psychiczne” (2011 r.-141, 2012 r.-158, 2013 r.-145, 2014 r.-143, 2015 r.-153, 2016 r.-134). W grupie tej przeważały osoby z przedziału wiekowego powyżej 40 lat do 60 lat.

11. Pomoc społeczna wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mają prawo do pomocy społecznej na zasadach ogólnych, po spełnieniu określonych warunków, jak również przysługują im szczególne rodzaje świadczeń, adresowanych wyłącznie lub przede wszystkim do tej grupy świadczeniobiorców. Takie założenie wpisują się w wytyczne ustawodawcy wyrażone w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jednocześnie elastyczność regulacji oraz swoboda działania organów umożliwia im dopasowanie rodzaju pomocy do zgłoszonej potrzeby oraz daje możliwości rozwijania współpracy z różnymi podmiotami spoza systemu pomocy społecznej. Dzięki takim rozwiązaniom, pomoc pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych oraz na rozwijanie umiejętności samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Większość świadczeń łączy w sobie obie te cechy, co w przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi wydaje się niezwykle istotne.

11.1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie.

Udzielając wsparcia i pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie realizuje wiele zadań, m.in.:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do domów pomocy społecznej i pokrywanie kosztów ich pobytu w tych placówkach.

11.1.1. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wśród świadczeń adresowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi należy wskazać specjalistyczne usługi opiekuńcze. Ta forma pomocy dostosowana jest do szczególnych potrzeb, wynikających między innymi z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, a świadczona jest przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze przeznaczone są dla osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami na podstawie zaświadczenia lekarskiego, a w szczególności:

- osób chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne);
- osób upośledzonych umysłowo;

- osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym - z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Głównym celem tych usług jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienie osobom chorującym, jak ich rodzinom lepszego dostępu do opieki zdrowotnej i form wsparcia funkcjonujących w społecznościach lokalnych.

Nie są to tylko typowe usługi zorientowane na opiekę i pomoc w utrzymaniu czystości. Obejmują także:

- monitorowanie stanu psychicznego osób chorych oraz wspieranie psychologiczno-terapeutyczne poprzez diagnozowanie stanu psychicznego, motywowanie do podjęcia lub kontynuowania leczenia, podejmowanie rozmów psychoedukacyjnych;
- motywowanie do aktywności oraz podejmowanie kontaktów społecznych;
- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia a w szczególności uczestnictwo w treningach: samoobsługi, higieny, porządku, umiejętności kulinarnych, gospodarowania budżetem finansowym, załatwiania spraw urzędowych;
- wspieranie w organizacji życia, rozwijaniu zainteresowań oraz codziennym zaspokajaniu potrzeb;
- motywowanie do podjęcia pracy zawodowej;
- udzielanie niezbędnego wsparcia psychicznego rodzinie osoby chorej.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie - jako zadanie zlecone gminie. Ośrodek, przyznając specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, ustala ich zakres i wymiar, okres i miejsce świadczenia, odpłatność oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również tryb ich pobierania, na podstawie rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Natomiast wykonawcą usług jest Polski Czerwony Krzyż - Zarząd Rejonowy w Krotoszynie na podstawie umowy zawartej pomiędzy Miastem i Gminą Krotoszyn a Polskim Czerwonym Krzyżem - Wielkopolskim Zarządem Okręgowym z siedzibą w Poznaniu o powierzenie realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej.

Tabela 19. Mieszkańcy Miasta i Gminy Krotoszyn korzystające ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2011-2016.

Rodzaj usługi	Lata											
	2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	liczba osób	liczba godzin	liczba osób	liczba godzin	liczba osób	liczba godzin	liczba osób	liczba godzin	liczba osób	liczba godzin	liczba osób	liczba godzin
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	11.930	18	12.225	16	12.580	14	12.706	15	13.933	14	12.808

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPIPS-03 za lata 2011-2016.

11.1.2. Kierowanie do domów pomocy społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 54 stwierdza, że osoby, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie są zdolne do samodzielnego zaspokajania swych

podstawowych potrzeb życiowych, a nie mają możliwości korzystania z odpowiedniej pomocy i opieki innych osób w swym naturalnym środowisku życia lub przebywają w szpitalu psychiatrycznym, a nie wymagają leczenia szpitalnego, lecz stałej opieki i pielęgnacji w domu mają prawo do opieki całodobowej w domu pomocy społecznej. Tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej oprócz wspomnianej ustawy reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej. Ponadto postępowanie związane z kierowaniem do domu pomocy społecznej osób chorych psychicznie określone zostały w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Domy pomocy społecznej świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne, umożliwiając również swoim podopiecznym korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, niemniej nie stanowią one alternatywy dla podmiotu leczniczego. Zadaniem tych placówek jest opieka i wspomaganie, nie zaś leczenie. Dla osób z zaburzeniami psychicznymi przeznaczone są domy dla przewlekle psychicznie chorych, dla niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn, w tym z zaburzeniami psychicznymi przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2011-2016 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn, w tym z zaburzeniami psychicznymi przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2011-2016.

Typ domu pomocy społecznej	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
dla osób przewlekle psychicznie chorych	8	9	13	11	13	13
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	0	2	2	6	5	6
dla młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	0	0	1	1	1	2
dla osób w podeszłym wieku	1	4	11	15	18	22
dla osób przewlekle somatycznie chorych	38	40	36	42	40	37
Ogółem	47	55	63	75	77	80

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPIPS-03 za lata 2011-2016.

11.2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Krotoszynie.

Na terenie Miasta Krotoszyna działa Środowiskowy Dom Samopomocy - jako wyodrębniona jednostka organizacyjna Powiatu Krotoszyńskiego, powołana w celu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej określonych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Dom jest ośrodkiem wsparcia pobytu dziennego, przeznaczonym dla 40 osób z zaburzeniami psychicznymi typu AB w rozumieniu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Podstawowym celem działalności Domu jest wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, a także propagowanie modelu zdrowej rodziny w szczególności poprzez:

- 1) stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego, doskonalenie już nabytych oraz realizację zadań życiowych;
- 2) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia;
- 3) wsparcie psychologiczne i terapeutyczne;
- 4) zapewnienie opieki lekarskiej i pielęgnarskiej;
- 5) rehabilitację społeczną i zawodową;
- 6) stymulację osobistego rozwoju poprzez opracowanie indywidualnych planów wspierająco-rehabilitacyjnych;

- 7) współpracę z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, kościołem, placówkami oświatowymi, kulturalnymi, samorządami lokalnymi w celu integracji osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin ze środowiskiem;
- 8) kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałanie ich dyskryminacji;
- 9) umożliwianie udziału w terapii zajęciowej indywidualnej, grupowej, grupach wsparcia, spotkaniach klubowych, wspieranie działań samopomocowych w zakresie zdrowia psychicznego;
- 10) współpracę z rodzinami osób korzystających z działalności Domu;
- 11) uaktywnianie środowiska związane z propagowaniem i ochroną zdrowia psychicznego.

Tabela 21. Liczba uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie ze względu na rodzaj niepełnosprawności z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Lp.	Rodzaj niepełnosprawności	Rok					
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Choroba psychiczna	8	6	4	5	6	6
2.	Upośledzenie umysłowe w tym:	26	28	30	31	27	27
	głęboki stopień upośledzenia umysłowego	0	1	1	1	1	1
	znaczny stopień upośledzenia umysłowego	10	10	11	11	11	11
	umiarkowany stopień upośledzenia umysłowego	10	10	11	11	9	9
	lekki stopień upośledzenia umysłowego oraz inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne	6	7	7	8	6	6
3.	Inne zaburzenia psychiczne - z wyłączeniem uzależnienia od środków psychoaktywnych	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie.

Tabela 22. Podział uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie ze względu na płeć z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Płeć	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kobiety	19	17	17	18	17	18
Mężczyźni	15	17	17	18	16	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie.

Tabela 23. Podział uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie ze względu na wiek z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wiek	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
w wieku od 18 do 30 lat	12	11	11	11	10	9
powyżej 30 do 50 lat	17	16	16	16	18	17
powyżej 50 lat i więcej	5	7	7	9	5	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie.

11.3. Warsztat Terapii Zajęciowej w Krotoszynie.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i

społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Natomiast rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Jest realizowana głównie przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej.

Rehabilitacją zawodową i społeczną osób z zaburzeniami psychicznymi zajmuje się Warsztat Terapii Zajęciowej w Krotoszynie, który prowadzony jest przez Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Krotoszynie.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Krotoszynie realizuje zadania zamierzające do poprawy ogólnego rozwoju i sprawności każdego uczestnika, niezbędnych do samodzielnego, niezależnego i aktywnego życia w środowisku. Warsztaty prowadzone są - jako placówki pobytu dziennego, a zajęcia rehabilitacyjne realizowane są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, przygotowanym dla uczestnika warsztatu. Uczestnikami krotoszyńskiego Warsztatu są osoby niepełnosprawne intelektualnie, które ukończyły 18 lat, mają orzeczoną umiarkowaną lub znaczny stopień niepełnosprawności i posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ.

Tabela 24. Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie ze względu na stopień niepełnosprawności z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Stopień niepełnosprawności	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem, w tym:	29	30	28	29	27	29
Znaczny stopień niepełnosprawności	16	16	15	16	14	14
Umiarkowany stopień niepełnosprawności	13	14	13	13	13	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie.

Tabela 25. Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie ze względu na rodzaj niepełnosprawności z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Rodzaj niepełnosprawności	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Choroba psychiczna	4	5	4	4	3	4
Upośledzenie umysłowe	17	17	16	17	17	18
Choroby neurologiczne	4	4	4	4	4	4
Niepełnosprawność ruchowa	3	3	3	3	2	2
Choroby okulistyczne	1	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie.

Tabela 26. Podział uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie ze względu na płeć z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Płeć	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kobiety	14	15	16	17	17	18
Mężczyźni	15	15	12	12	10	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie.

Tabela 27. Podział uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie ze względu na wiek z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Wyszczególnienie	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
w wieku od 18 do 30 lat	16	15	12	14	15	14
powyżej 30 do 50 lat	12	14	15	14	11	14
powyżej 50 lat i więcej	1	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie.

11.4. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie to jednostka organizacyjna pomocy społecznej zajmująca się świadczeniem specjalistycznych usług, w tym psychologicznych, prawnych, a w uzasadnionych sytuacjach udziela schronienia do 3 miesięcy osobom, rodzinom i społecznościom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej, w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji tych osób, rodzin lub społeczności.

W przypadku osób, które z powodu zaostrzenia choroby psychicznej lub z innej przyczyny prowadzącej do kryzysu psychicznego nie są w stanie samodzielnie funkcjonować, celem Ośrodka jest udzielanie natychmiastowej, kompleksowej pomocy. Pomoc udzielana w Ośrodku może przyjmować różne formy w zależności od problemu, a także od stanu psychicznego zgłaszającej się osoby. Rodzaj pomocy, jej zakres i forma za każdym razem dostosowywane są do potrzeb indywidualnych.

Tabela 28. Liczba spraw związanych z sytuacjami kryzysowymi dotyczących mieszkańców z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w latach 2011-2016.

Miasto i Gmina Krotoszyn	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogólna liczba spraw związanych z sytuacjami kryzysowymi, w tym związane z:	161	169	180	214	160	162
przemocą w rodzinie	42	25	40	49	43	29
alkoholizmem	91	75	92	105	79	67
uzależnieniem od narkotyków i innych środków psychotropowych	2	3	10	12	3	7
myślami samobójczymi	2	3	1	2	1	5
samookaleczeniami	0	0	0	1	1	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie.

ROZDZIAŁ III

Zasoby instytucjonalne opieki psychiatrycznej Miasta i Gminy Krotoszyn

12. Zasoby instytucjonalne opieki psychiatrycznej w Mieście i Gminie Krotoszyn.

Świadczenia opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień skierowane są do osób z zaburzeniami psychicznymi, zaburzeniami zachowania, uzależnionych od alkoholu, substancji psychoaktywnych, jak również ich rodzin. W zależności od zaistniałych potrzeb i stanu zdrowia pacjenta, leczenie prowadzone jest w formie opieki ambulatoryjnej, stacjonarnej (szpitale), pośredniej (oddziały dzienne) i poza szpitalnej. Formy te zalicza się do instytucjonalnego systemu ochrony zdrowia psychicznego.

Najważniejszym elementem tego systemu są podmioty lecznicze, w tym samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Zapewniają one osobom z zaburzeniami psychicznymi leczenie i rehabilitację w specjalistycznych placówkach psychiatrycznych i odwykowych.

Na terenie Miasta Krotoszyna psychiatryczną opiekę ambulatoryjną tworzą:

- poradnie zdrowia psychicznego;
- poradnia leczenia uzależnień.

12.1. Poradnie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień.

Poradnie zdrowia psychicznego zajmują się leczeniem różnego rodzaju zaburzeń zdrowia psychicznego oraz zaburzeń zachowania (depresja, nerwica). W poradniach wykonywane są porady lekarskie diagnostyczne, terapeutyczne i kontrolne, porady psychologiczne, sesje psychoterapii indywidualnej i grupowej, rodzinnej, sesje wsparcia psychospołecznego, wizyty domowe lub środowiskowe lekarza lub psychologa.

Poradnie leczenia uzależnień to miejsce, w którym z pomocy specjalistycznej skorzystać mogą osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, hazardu, Internetu itp. Formę spotkań ustala się indywidualnie na pierwszej wizycie u psychiatry, bądź terapeuty uzależnień, może to być terapia indywidualna, grupowa.

Na terenie Krotoszyna funkcjonują poradnie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień:

- Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej "KOL-MED" s.c.
63-700 Krotoszyn, ul. Wojciechowskiego 3
ambulatoryjna opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień dla dorosłych
ambulatoryjna opieka psychiatryczna dla dzieci i młodzieży.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PSYCHE" s.c.
63-700 Krotoszyn, ul. Mickiewicza 35
ambulatoryjna opieka psychiatryczna dla dzieci, młodzieży i dorosłych
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Krotoszyńska Poradnia Zdrowia Psychicznego
63-700 Krotoszyn, ul. Benicka 9
ambulatoryjna opieka psychiatryczna dla dorosłych
- Poradnia Leczenia Uzależnień
63-700 Krotoszyn, ul. Masłowskiego 2a

psychoterapia uzależnienia od alkoholu, pomoc rodzinom osób uzależnionych, osobom współuzależnionym, diagnoza psychologiczna, konsultacje psychiatryczne, kierowania na oddział detoksykacyjny.

12.2. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej udzielających wsparcia środowiskowego, zajmującymi się pomocą społeczną osobom z zaburzeniami psychicznymi:

■ Środowiskowy Dom Samopomocy w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn ul. Langiewicza 2

forma działania: wyodrębniona jednostka organizacyjna powiatu krotoszyńskiego

obszar działania: powiat krotoszyński

przeznaczenie: dla 40 osób niepełnosprawnych intelektualnie, z zaburzeniami psychicznymi oraz wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

■ Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn osiedle Sikorskiego 7

forma działania: jednostka organizacyjna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie

obszar działania: powiat krotoszyński

zadania: udzielenie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, ochrona przed przemocą w rodzinie, przeciwdziałanie powstawaniu i rozszerzaniu się zjawiska narkomanii, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, patologii, w tym wśród dzieci i młodzieży, w sytuacji bezwzględnej konieczności udzielanie pomocy w formie zapewnienia schronienia tj. umieszczenie w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Zdunach ul. Strzelecka 10.

Ośrodek swoje zadania realizuje poprzez pracę indywidualną z klientem, tworzenie i prowadzenie grup terapeutycznych dla ofiar przemocy, osób uzależnionych od alkoholu, osób uzależnionych od narkotyków i innych środków psychoaktywnych, osób współuzależnionych, tworzenie i prowadzenie grup psychoedukacyjnych dla ofiar przemocy i osób współuzależnionych, prowadzenie treningów umiejętności społecznych, prowadzenie interwencji telefonicznych; w sytuacjach szczególnych podjęcie pracy interwencyjnej z klientem w terenie.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie prowadzi konsultacje, porady, terapię w zakresie:

- problemów uzależnień: alkohol, narkotyki, hazard i innych;
- problemów przemocy: doświadczenie i stosowanie przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej w rodzinie i poza nią;
- kryzysów związanych z funkcjonowaniem w grupie społecznej, np. nieporozumienia, konflikty małżeńskie i rodzinne, problemy wychowawcze, trudności w pełnieniu roli rodzica, zagrożenia rozwodem, separacją, zdradą, śmiercią bliskiej osoby;
- kryzysów związanych z sytuacją zdrowotną, np. choroba psychiczna, nerwice i inne zaburzenia psychiczne, w tym depresje, stany lękowe, fobie, autodestrukcja - myśli i próby samobójcze.

Corocznie Miasto i Gmina Krotoszyn udziela pomocy finansowej dla Powiatu Krotoszyńskiego na dofinansowanie własnych zadań bieżących w związku z prowadzeniem przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie zadań na rzecz mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn; na 2017 rok udzielono pomocy finansowej w kwocie 77.168,00 zł.

■ **Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemami Alkoholowymi w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Mickiewicza 2

forma działania: wyodrębniona jednostka organizacyjna Miasta i Gminy Krotoszyn

zadania kierowane dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym m.in.:

■ **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Kobylińska 10a

forma działania: wyodrębniona jednostka organizacyjna Miasta i Gminy Krotoszyn

obszar działania: Miasto i Gmina Krotoszyn

zadania kierowane dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym m.in.:

- udzielanie oparcia społecznego, wynikającego z ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;
- wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej;
- współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności samodzielnego rozwiązywania własnych problemów społecznych;
- organizowanie różnorodnych form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym.

Do głównych zadań Ośrodka skierowanych do osób psychicznie chorych należy praca socjalna, pomoc materialna, pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz skierowania do ośrodków wsparcia i domów pomocy społecznej. Działania w ramach pracy socjalnej są podejmowane nie tylko wobec osób psychicznie chorych, ale również wobec ich bliskich, rodzin - osób wspólnie zamieszkujących. Polegają one na rozpoznaniu środowiska, objęciu pomocą w formie pracy socjalnej (w tym m.in. porady, wsparcie, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, wskazywanie możliwości skorzystania z pomocy i usług różnych instytucji, ułatwianie dostępu do edukacji i kultury, pomoc w uzyskaniu świadczeń emerytalno-rentowych, wsparcie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, kształtowanie pozytywnych relacji osoby chorej z osobami bliskimi, monitorowanie działań podejmowanych przez rodzinę wobec chorego i sprawowania nad nim opieki) oraz udzieleniu w razie potrzeby pomocy materialnej.

W przypadkach, kiedy osoba psychicznie chora ma trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb i prowadzeniu gospodarstwa domowego może zostać objęta pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Jednostka podejmuje również współpracę z poradniami zdrowia psychicznego, polegającą na ustalaniu terminów wizyt lekarskich, w tym wizyt domowych, przepisywania leków, realizowaniu recept, pozyskiwaniu skierowań na leczenie w szpitalu. Ośrodek współpracuje z sądem, występując z wnioskami m.in. o wydanie postanowienia w przedmiocie leczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody, umieszczenia w zakładzie opiekuńczo-lecznicznym lub domu pomocy społecznej wbrew jej woli. Podejmowana jest również współpraca z prokuraturą w zakresie ubezwłasnowolnienia osób chorych psychicznie,

których nie ma możliwości reprezentować np. mąż, krewny w linii prostej, rodzeństwo lub osoby sprawujące nad nią faktyczną opiekę.

■ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Młyńska 2d

forma działania: wyodrębniona jednostka organizacyjna powiatu krotoszyńskiego

obszar działania: powiat krotoszyński

zadania kierowane dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym m.in.:

udzielanie pomocy socjalnej i prawnej osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz współdziałanie z zakładami opieki zdrowotnej i sądami, w zakresie określonym ustawą o ochronie zdrowia psychicznego. PCPR udziela wsparcia po to, by pomóc osobie i rodzinie odzyskać własną zdolność i zasoby psychiczne do radzenia sobie w codziennym życiu oraz w trudnych sytuacjach życiowych. Osoba poddana terapii ma odzyskać zdolność do samodzielnego funkcjonowania we własnym środowisku i społeczności. Przy pomocy PCPR starosta sprawuje nadzór nad działalnością dotyczącą m.in. osób niepełnosprawnych, rodzinnej opieki zastępczej, ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, jednostek specjalistycznego poradnictwa (np. rodzinnego), ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

■ Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

siedziba: 63-700 Krotoszyn ul. Młyńska 2d

forma działania: powołany Zarządzeniem Starosty Krotoszyńskiego i znajduje się w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie

obszar działania: Powiat Krotoszyński

zadania: wydawanie orzeczeń:

- niepełnosprawności dla dzieci do 16 roku życia dla celów:
  - zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
  - systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji;
  - zasiłku pielęgnacyjnego;
  - świadczenia pielęgnacyjnego;
  - karty parkingowej;
  - prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.
- niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia dla celów:
  - odpowiedniego zatrudnienia;
  - szkolenia;
  - zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej;
  - uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej;
  - zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
  - systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji;
  - uzyskania karty parkingowej;
  - świadczeń z pomocy społecznej;
  - zasiłku pielęgnacyjnego;
  - specjalnego zasiłku opiekuńczego;
  - uzyskania przez opiekuna dziecka świadczenia pielęgnacyjnego;
  - prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju;
  - ulg i uprawnień.

12.3. Instytucje rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi uzyskania i utrzymania zatrudnienia. Rehabilitacja społeczna służy natomiast temu, aby osoby chore stały się pełnoprawnymi uczestnikami życia społecznego. Aktywność zawodowa u osób z zaburzeniami psychicznymi powiązana jest z tak istotnymi elementami, jak poczucie przynależności, możliwość nawiązywania i podtrzymania relacji społecznych czy samoocena. Praca dla tych osób jest często główną formą integracji społecznej i uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym. Jej brak oznacza, więc nie tylko brak środków finansowych, ale również deficyty psychospołeczne. Dlatego też, ważne jest właściwe przygotowanie instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych do realizacji zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej.

Rehabilitacją zawodową i społeczną osób z zaburzeniami psychicznymi zajmuje się:

■ Warsztat Terapii Zajęciowej w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Młyńska 2d

forma działania: placówka dziennego pobytu; organizacja pozarządowa - Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Krotoszynie

przeznaczenie: dla 60 osób posiadających prawnie potwierdzony status niepełnosprawności, niezdolne do pracy

cel i zadania: celem jest usamodzielnienie uczestników i przygotowanie ich podjęcia zatrudnienia na chronionym lub otwartym rynku pracy, poprzez poprawę ogólnego rozwoju i sprawności każdego uczestnika, niezbędnego do samodzielnego, niezależnego i aktywnego życia w otwartym środowisku poprzez:

- zajęcia rehabilitacyjne realizowane zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, przygotowanym dla każdego uczestnika warsztatu;
- rehabilitacja zawodowa poprzez ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy;
- rehabilitacja społeczna poprzez umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i jest realizowana głównie przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej.

12.4. Oświata.

■ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Langiewicza 2

organ prowadzący: Powiat Krotoszyński

cel i zadania:

Celem działania jest udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, od momentu urodzenia, i młodzieży oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a rodzicom i nauczycielom udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Zadania Poradni dotyczą m.in.:

- diagnozowanie dzieci i młodzieży w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania oraz wskazanie sposobu rozwiązania problemu;

- prowadzenie terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin;
- udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- udzielanie pomocy rodzicom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, a także w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych;
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli.

■ **Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Ostrowska 39

organ prowadzący: Powiat Krotoszyński

forma działania: szkoła publiczna kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży o różnym stopniu niepełnosprawności umysłowej i fizycznej (ze sprzężoną niesprawnością ruchową i niepełnosprawnością słuchową), o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych. Placówka ponadto spełnia wymagania niezbędne do organizacji zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

W skład Zespołu wchodzi m.in.:

- Szkoła Podstawowa Nr 6 Specjalna im. Marii Grzegorzewskiej: dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim: zespoły rewalidacyjno- wychowawcze, zajęcia indywidualne dla uczniów w domu o różnym stopniu niepełnosprawności umysłowej i fizycznej;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3 Specjalna: dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim klasy jedno i dwuzawodowe;
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy: dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi

■ **Zespół Szkół nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Henryka Jordana w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Władysława Jagiełły 4

organ prowadzący: Miasto i Gmina Krotoszyn

uczniowie klas integracyjnych:

Uczniowie do klas integracyjnych przyjmowani są na podstawie orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej. W Zespole uczą się dzieci z różnymi niepełnosprawnościami: upośledzeniem umysłowym, niepełnosprawnością ruchową, niedosłuchem, niedowidzeniem oraz z niepełnosprawnością sprzężoną.

W klasach pracują pedagodzy wspomagający i specjaliści w dziedzinie pedagogiki specjalnej. W szkole zatrudniony jest również surdologopeda, który prowadzi indywidualne zajęcia rewalidacyjne z dziećmi z niedosłuchem. Prowadzone są także zajęcia logopedyczne, z których korzystają uczniowie z wadą wymowy. Sala gimnastyczna posiada zaplecze rehabilitacyjne gdzie rehabilitant prowadzi zajęcia z dziećmi niepełnosprawnymi ruchowo.

■ **Zespół Szkół nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, Plac Szkolny 19

organ prowadzący: Miasto i Gmina Krotoszyn

uczniowie klas integracyjnych:

Szkoła zapewnia opiekę nad uczniami z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Prowadzi dokumentację w klasach integracyjnych: diagnoza wstępna, indywidualny program terapeutyczny dla każdego ucznia z orzeczeniem do kształcenia specjalnego, zmodyfikowany rozkład materiału dostosowany do potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów, dziennik lekcyjny wychowawcy, dziennik lekcyjny nauczyciela wspomagającego.

■ **Przedszkole nr 6 z oddziałami integracyjnymi "Kubuś" w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Sienkiewicza 10

organ prowadzący: Miasto i Gmina Krotoszyn

organizacja Przedszkola:

Przedszkole stwarza warunki do wspólnej edukacji dzieci zdrowych i dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych przyjmowane są do grup integracyjnych na podstawie karty zgłoszenia dziecka do przedszkola oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Podstawą do organizowania zajęć w ramach wczesnego wspomagania jest wniosek rodziców wraz z opinią o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Placówka posiada dobre warunki lokalowe - kolorowe sale przedszkolne, duża sala gimnastyczna oraz gabinety do prowadzenia indywidualnej terapii z dziećmi: gabinet do terapii logopedycznej, do zajęć rewalidacyjnych oraz gabinet rehabilitacji ruchowej. Przedszkole wyposażone jest w platformę dźwigową dla osób niepełnosprawnych, w ciekawe pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych.

■ **Przedszkole nr 7 z oddziałami integracyjnymi "Maciuś" w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, os. Janusza Korczaka 10

oddziały przedszkolne:

Krotoszyn, os. Gen. Sikorskiego 7

Bożacin, ul. Jagły 30

organ prowadzący: Miasto i Gmina Krotoszyn

organizacja Przedszkola:

Przedszkole prowadzi wspólną edukację dzieci zdrowych i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. dzieci z wadami widzenia, słabosłyszące, niepełnosprawne ruchowo, niepełnosprawne intelektualnie, autystyczne, z zaburzeniami zachowania, z zaburzeniami sprzężonymi, wadami wymowy, przewlekłą chorobą. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objęte są kształceniem w oddziałach integracyjnych lub nauczaniem indywidualnym oraz zapewnia się im pomoc i opiekę specjalistyczną przez pedagoga specjalnego, logopedę, rehabilitanta.

12.5. Poradnictwo zawodowe i aktywizacja zawodowa.

Aktywizacja zawodowa osób z chorobami psychicznymi stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy, gdyż w tej grupie problemy rehabilitacji zawodowej i integracji społecznej wzajemnie przenikają się. Grupa ta, zagrożona wykluczeniem społecznym,

charakteryzuje się długotrwałym pozostawieniem w bierności zawodowej chociażby ze względu na obawy pracodawców przed zatrudnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi.

Poradnictwem i aktywizacją zawodową na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn zajmuje się:

■ **Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Rawicka 7b

forma działania: jednostka organizacyjna obejmująca swym działaniem Powiat Krotoszyński.

Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie zajmuje się m.in. aktywizacją zawodową osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, zaliczanych do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym również osób z chorobami psychicznymi. Wobec tej grupy klientów stosowane są usługi i instrumenty rynku pracy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi poszukujące zatrudnienia mogą korzystać z:

- pośrednictwa pracy - udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia z uwzględnieniem rodzaju schorzenia i wskazań do zatrudnienia;
- pośrednictwa zawodowego indywidualnego - udzielania pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb indywidualnych.

Realizując zadania aktywizacji zawodowej PUP finansuje ze środków Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub Europejskiego Funduszu Społecznego m.in.: szkolenia zawodowe, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.

Inną kompleksową formą pomocy skierowaną do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności jest propozycja udziału w projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, które oferują połączenie działań miękkich (integracja, zajęcia aktywizacyjne, indywidualne spotkania z doradcą zawodowym) z działaniami twardymi (szkolenia zawodowe, staże, pomoc w podjęciu pracy).

Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie realizuje zadania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, polegające m. in. na:

- organizowaniu i finansowaniu aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu;
- pozyskiwaniu środków z PFRON na aktywizację zawodową, w tym staże, szkolenia, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, studia podyplomowe;
- upowszechnianiu informacji na stronie internetowej Urzędu i tablicach ogłoszeń o realizowanych usługach, uprawnieniach;
- nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów z pracodawcami, zachęcanie do zatrudnienia osób z niepełnosprawnością (wydawanie skierowań do pracy, szkolenia, organizowanie giełd pracy) oraz działania informacyjne pośredników pracy adresowane do pracodawców promujące zatrudnienie osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, w tym z zaburzeniami psychicznymi, a także przedstawianie korzyści wynikających z zatrudnienia chronionego;
- udzielaniu wsparcia finansowego poprzez dokonywanie zwrotów kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy oraz na szkolenie zatrudnionych osób z niepełnosprawnością.

12.6. Organizacje pozarządowe.

Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pełnią ogromną rolę w obszarze działań skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi. Organizacje i stowarzyszenia pozarządowe swoją działalność w dużej mierze skupiają na promocji zdrowia psychicznego, zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, zapewnieniu pozainstytucjonalnej opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, a także udzielają pomocy w społecznym funkcjonowaniu osób z tego typu zaburzeniami.

Poniżej przedstawiono informacje o wybranych organizacjach pozarządowych działających na terenie Miasta i Gminy Krotoszyn zajmujące się m.in. problematyką pomocy osobom chorym psychicznie, upośledzonym umysłowo, uzależnionym i współuzależnionym.

■ Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Młyńska 2d

zakres działania, w szczególności:

- wspieranie działań z zakresu rehabilitacji medycznej, społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, a na pierwszym miejscu niepełnosprawnych dzieci;
- pobudzanie aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, podnoszenie poziomu wiedzy na temat zatrudniania osób niepełnosprawnych, praw i obowiązków pracowniczych;
- promowanie zatrudnienia wspomaganego wśród osób niepełnosprawnych, ich rodziców, opiekunów, potencjalnych pracodawców i w środowisku lokalnym;
- prowadzenie kursów i szkoleń z zakresu zatrudniania osób niepełnosprawnych;
- wspieranie osób starszych, niedołączonych i potrzebujących pomocy;
- organizowanie i prowadzenie świetlic rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie i prowadzenie integracyjnych kolonii i półkolonii;
- organizowanie i prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej;
- promocja zdrowia psychicznego;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- przeciwdziałanie uzależnieniom;
- organizowanie zawodów sportowych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych z elementami integracji i współzawodnictwa.

■ Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu Ziemi Krotoszyńskiej

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Zdunowska 12

zakres działania, w szczególności:

- ochrona i promocja zdrowia;
- integracja oraz zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu lokalnej społeczności.

■ Fundacja „Szpital Powiatowy w Krotoszynie”

siedziba: 63-700 Krotoszyn, 56 Pułku Piechoty Wlkp. 10

zakres działania, w szczególności:

- podejmowanie działań zmierzających do ochrony i poprawy zdrowia społeczeństwa;

- realizacja zadań inwestycyjnych i modernizacja szpitala powiatowego SPZOZ w Krotoszynie oraz uzupełnianie, rozbudowa istniejącej bazy sprzętu medycznego;
- wspieranie, rozwój systemu ratownictwa medycznego w powiecie krotoszyńskim;
- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, promocja i organizacja wolontariatu.

■ Stowarzyszenie Lions Club Krotoszyn

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Kołłątaja 1

zakres działania, w szczególności:

- szerzenie postaw prospołecznych i uczciwości zawodowej;
- wzmacnianie lokalnych więzi społecznych;
- profilaktyka i ochrona zdrowia, szczególnie osób starszych i dzieci;
- pomoc w wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych i wykluczonych;
- pomoc w wychowaniu, edukacji i wychodzeniu z patologii społecznych;
- prowadzenie bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.

■ Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Uzależnieniom i Wspierania Rozwoju Psychicznego Dzieci i Młodzieży „SZANSA” w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, os. Sikorskiego 7

zakres działania, w szczególności:

- podejmowanie działań profilaktycznych w środowisku lokalnym;
- prowadzenie trzech świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z trudnościami w przystosowaniu społecznym oraz z rodzin z problemem alkoholowym:
  - Świetlica Socjoterapeutyczna dla Dzieci Małych „Gniazdo” przy ul. Mickiewicza 10 w Krotoszynie;
  - Świetlica socjoterapeutyczna - Ośrodek Profilaktyki Środowiskowej przy os. Sikorskiego 7 w Krotoszynie;
  - Świetlica Terapii Niepowodzeń Szkolnych przy ul. Zdunowskiej 83 w Krotoszynie.
- propagowanie w środowisku lokalnym wiedzy dotyczącej niebezpiecznych następstw uzależnień;
- udzielanie pomocy ofiarom przemocy;
- prowadzenie konsultacji i doradztwa wychowawczego;
- zachęcanie młodych ludzi skłonnych do ofiar do służenia wspólnocie bez wyciągania z tego osobistych korzyści materialnych.

■ Stowarzyszenie „Pomost” w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Benicka 37

zakres działania, w szczególności:

- udzielanie pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej;
- udzielanie pomocy rodzicom i wychowawcom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i opiekuńczych;
- prowadzenie działalności profilaktycznej wobec zagrożeń patologią społeczną;
- prowadzenie działań popularyzujących alternatywne wobec wykluczeń społecznych, formy aktywności;
- propagowanie zdrowego stylu życia wśród młodzieży.

■ Stowarzyszenie „Pomóżmy Sobie” w Krotoszynie

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Przemysłowa 19

zakres działania, w szczególności:

- ochrona zdrowia społeczeństwa w zakresie współczesnych chorób cywilizacyjnych;
- rozpowszechnianie i ułatwianie dostępu do wiedzy w dziedzinie ochrony zdrowia;
- inicjowanie działań profilaktycznych zgodnie z potrzebami środowisk;
- kształtowanie postaw prozdrowotnych społeczeństwa;
- budowa lokalnych partnerstw i sojuszy na rzecz rozwiązywania problemów zdrowotnych społeczności lokalnych.

■ **Stowarzyszenie „Razem” w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Młyńska 2d

zakres działania, w szczególności:

- ochrona i promocja zdrowia;
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

■ **Stowarzyszenie Twoja Alternatywa w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Młyńska 2B

Stowarzyszenie działa poprzez prowadzenie Młodzieżowego Klubu Środowiskowego RIVENDELL, Młodzieżowej Pracowni Socjoterapii, Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii, Klubu Sportowego STREFA WALKI, oraz Leśniczówki BUCZYNA.

■ **Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Kobylińska 10a

zakres działania, w szczególności:

- rozbudzanie zainteresowania własnym zdrowiem i problematyką prozdrowotną;
- prowadzenie edukacji dot. czynników zagrażających zdrowiu oraz sposobów ochrony zdrowia;
- inspirowanie młodzieży do podejmowania na terenie szkoły lub poza nią różnych działań promujących zdrowy styl życia;
- pomoc ludziom przewlekle chorym i samotnym w miejscu zamieszkania poprzez świadczenie usług opiekuńczych w domu, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- promocja honorowego krwiodawstwa;

■ **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Rynek 1

zakres działania, w szczególności:

- działalność charytatywna i udzielanie pomocy członkom Związku w sprawach socjalno-bytowych;
- organizacja i prowadzenie zajęć edukacyjnych;
- organizacja wypoczynku;

- organizacja wszelkich form rehabilitacji psychologicznej, medycznej, społecznej i zawodowej;
- działania profilaktyczne z zakresu zdrowia;
- udzielanie porad oraz niezbędnej pomocy członkom ubiegającym się za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o turnusy rehabilitacyjne.

■ **Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Benicka 9

zakres działania, w szczególności:

- prowadzenie oraz współdziałanie w prowadzeniu rehabilitacji z podstawowej, leczniczej, społecznej i zawodowej niewidomych poprzez organizowanie różnych form rehabilitacji;
- prowadzenie poradnictwa z zakresu rehabilitacji, zatrudnienia, form kształcenia, uprawnień, rozwiązywanie problemów społeczno-bytowych;
- organizowanie oraz współdziałanie w organizowaniu różnych form działalności kulturalnej i artystycznej osób niewidomych, a także sportu turystyki i rekreacji;
- działanie na rzecz zatrudnienia niewidomych, pomoc w organizowaniu się zawodowych środowisk niewidomych, organizowanie różnych form kształcenia i szkolenia zawodowego;
- prowadzenie szkoleń i doskonalenie nauczycieli, instruktorów rehabilitacji i innych osób pracujących z niewidomymi.

■ **Związek Osób Niepełnosprawnych "Integracja" w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Benicka 9 lok. 8

zakres działania, w szczególności:

■ **Stowarzyszenie „Tolerancja” w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Mickiewicza 2

■ **TPD Oddział Miejski w Krotoszynie**

siedziba: 63-700 Krotoszyn, ul. Benicka 9

ROZDZIAŁ IV

Cele, zadania, kierunki działań i oczekiwane rezultaty Programu

Cele *Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022* i wynikające z nich kierunki działań nałożył Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, wskazując cele główne oraz cele szczegółowe, które winny być realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Do realizacji celu głównego oraz zmaksymalizowania szans jego osiągnięcia prowadzić będą przyjęte cele szczegółowe, których realizacja odbywać się będzie poprzez wytyczone zadania i kierunki działań. Podjęte działania zapobiegają będą zagrożeniom życia psychicznego i przyczynią się do poprawy stanu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

CEL GŁÓWNY:

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb

Cel szczegółowy 1:

Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Nr	Zadanie	Kierunki działania/działania	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
1.	Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne poprzez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie na rzecz dzieci, młodzieży oraz rodziców z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn. • Edukacja psychologiczno-pedagogiczna rodziców w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży. • Edukacja psychologiczno-pedagogiczna nauczycieli w zakresie rozwoju dzieci i młodzieży. • Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowia psychicznego. • Szkolenia/warsztaty/spotkania dla rodziców, nauczycieli, pedagogów i psychologów dotyczących zdrowia psychicznego, zagrożeń związanych z przemocą, pornografią, używaniem środków psychoaktywnych, alkoholu. • Porady, konsultacje dla dzieci, młodzieży i rodziców.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krotoszynie Miasto i Gmina Krotoszyn placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krotoszynie	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn objętych wsparciem przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Krotoszynie. • Liczba przeprowadzonych edukacji. • Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań. • Liczba porad, konsultacji.
2.	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach. • Udzielanie poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego rodzicom i opiekunom prawnym dzieci zagrożonych zaburzeniami psychicznymi. • Kierowanie na badania dzieci i młodzieży,	Dyrektorzy szkół Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie (pracownicy socjalni, asystenci rodziny)	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy psychologiczno-pedagogicznej. • Liczba szkoleń dla rodziców i opiekunów prawnych dzieci zagrożonych zaburzeniami psychicznymi.

		<p>u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego. 		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń dla kadry pedagogicznej z zakresu zaburzeń psychicznych. • Liczba dzieci i młodzieży skierowanych na badania. • Liczba udzielonych indywidualnych porad uczniom i rodzicom.
--	--	---	--	--

Oczekiwane rezultaty dla celu szczegółowego 1:

- Zapewnianie wszechstronnej opieki psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn w zakresie profilaktyki, diagnozy i terapii.
- Wspieranie rodziców, opiekunów prawnych w pełnieniu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych.
- Systematyczna realizacja edukacji zdrowotnej w szkołach i placówkach oświatowych.
- Włączanie zagadnień ochrony zdrowia psychicznego do programów profilaktyki i szkolnych programów wychowawczych poprzez działania mające na celu kształtowanie poczucia własnej wartości dzieci i młodzieży, a także uczenie ich odpowiedzialności i umiejętności kontrolowania impulsywnych zachowań, budowanie atmosfery zaufania i wzajemnego szacunku;
- Rozwijanie kompetencji nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych w zakresie promocji zdrowia psychicznego;
- Zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży w stanach kryzysu psychicznego, ich rodzinom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- Podnoszenie kompetencji wychowawczych nauczycieli, psychologów, pedagogów szkolnych w zakresie rozpoznawania zagrożenia i właściwego reagowania w sytuacji kryzysu psychicznego ucznia.

Cel szczegółowy 2:

Zapobieganie najczęstszemu problemom i zaburzeniom psychicznym wśród dzieci i młodzieży.

Nr	Zadanie	Kierunki działania/działania	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
1.	Zapobieganie samobójstwom wśród dzieci i młodzieży - profilaktyka zachowań suicydalnych	Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie postaw i kompetencji rodzicielskich w celu zapewnienia jak najlepszych warunków wychowania dzieci i młodzieży. • Rozwijanie kompetencji osobistych dzieci i młodzieży (adekwatna samoocena, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych). • Upowszechnianie wiedzy na temat przyczyn, symptomów oraz możliwości zapobiegania zachowaniom suicydalnym. • Rozwijanie u młodzieży różnych umiejętności i kompetencji w zakresie funkcjonowania społecznego, które poprawiłyby jakość ich relacji z rówieśnikami, rodzicami, nauczycielami. • Wyposażenie w umiejętności i kompetencje, dzięki którym uczniowie lepiej sobie radzą w sytuacjach stresowych i rozwiązywaniu swoich osobistych problemów. • Zdobywanie umiejętności dzielenia się swoimi emocjami związanymi głównie ze stratą, żalem, smutkiem. Działania: <ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty dla dzieci i młodzieży podnoszące ich kompetencje osobiste i umiejętności społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem czynników	Placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie Poradnie Zdrowia Psychicznego Policja Straż Miejska Organizacje Pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podjętych inicjatyw dotyczących profilaktyki zachowań suicydalnych.

		<p>warunkujących zachowania suicydalne - kształtowanie adekwatnej samooceny oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prelekcje - szkolenia dla rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły w zakresie przyczyn, rozpoznawania symptomów oraz możliwości zapobiegania zachowaniom suicydalnym. • Rozpoznawanie zaburzeń w funkcjonowaniu. • Porady i konsultacje dla rodziców i nauczycieli. • Interwencje kryzysowe. 		
2.	<p>Zapobieganie zaburzeniom odżywiania wśród dzieci i młodzieży - profilaktyka zaburzeń odżywiania</p>	<p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popularyzacja wiedzy na temat przyczyn, symptomów, skutków oraz możliwości zapobiegania i przeciwdziałania zaburzeniom w odżywianiu np. anoreksji, bulimii, otyłości. <p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizacja cyklu spotkań edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą, dotyczące prawidłowego odżywiania i jego wpływu na zdrowie psychiczne, poprzez uświadamianie o prawidłowych ze szczególnym uwzględnieniem czynników warunkujących zaburzenia odżywiania - emocje, uczucia, stres, samoocena, relacje interpersonalne, wpływ mediów na kształtowanie wizerunku. • Prelekcje dla uczniów, rodziców i nauczycieli dotyczące przyczyn, 	<p>Placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie Poradnie Zdrowia Psychicznego Organizacje Pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podjętych inicjatyw dotyczących profilaktyki zaburzeń odżywiania.

		<p>rozpoznawania symptomów, skutków oraz możliwości zapobiegania i przeciwdziałania zaburzeniom w odżywianiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie zdrowego stylu życia. • Uczenie właściwych nawyków żywnościowych. • Organizacja zajęć sportowych; • Porady i konsultacje dla rodziców i nauczycieli. • Informowanie o odpowiednich placówkach specjalistycznych. 		
3.	<p>Promowanie wiedzy i umiejętności na temat korzystania z nowych technologii komunikowania się tak, by utrzymywać zdrowie psychiczne</p>	<p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie kompetencji medialnych dzieci i młodzieży uczącej się w taki sposób, aby w sposób świadomy i budujący korzystali z nowych mediów. • Rozwijanie krytycznego odbioru mediów, rozwijanie kreatywności, budowanie postawy rodziców i nauczycieli wobec technologii w życiu młodego człowieka w oparciu o dialog i wzajemne zrozumienie. • Inicjowanie działań w przestrzeni społecznej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii jako sposób na wspieranie budowania relacji społecznych, a jednocześnie uczenie się w działaniu oraz współpraca z rówieśnikami. <p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja medialna i cyfrowa. • Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych. 	<p>Placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Krotoszyn Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie Poradnie Zdrowia Psychicznego Organizacje Pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podjętych działań dot. edukacji. • Liczba organizowanych imprez międzyszkolnych. • Liczba zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym. • Liczba zorganizowanych imprez o charakterze sportowym. • Liczba dofinansowanych kursów, szkoleń.

		<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie zdrowego stylu życia. • Rozwijanie zainteresowań. • Propagowania aktywnych form spędzania czasu wolnego. • Zachęcanie do uczestniczenia w konkursach i innych przedsięwzięciach o zasięgu szkolnym i lokalnym. • Angażowanie dzieci i młodzieży w działalność społeczną. 		
--	--	---	--	--

Oczekiwane rezultaty dla celu szczegółowego 2:

- Wzmacnianie poczucia własnej wartości dzieci i młodzieży.
- Usuwanie środków umożliwiających popełnienie samobójstwa z zasięgu dzieci i młodzieży w złym stanie emocjonalnym ze skłonnościami samobójczymi.
- Umiejętność poszukiwania pomocy, kiedy zaczynają się trudności, np. w nauce szkolnej.
- Dobre relacje z kolegami w szkole.
- Dobre relacje z nauczycielami, z członkami rodziny i innymi dorosłymi.
- Większa świadomość zagrożeń związanych z zaburzeniami odżywiania, ich przyczyn i mechanizmów.
- Nabywanie wiedzy i umiejętności pozwalających na lepsze funkcjonowanie psychiczne.
- Motywacja wzajemna do wzmożonej aktywności fizycznej i zdrowego współzawodnictwa.
- Zmniejszenie liczby uczniów nieprawidłowo żywiących się, zagrożonych tym samym anoreksjom, bulimiom, cukrzycą, nadwagą i otyłością, a w konsekwencji zaburzeniami psychicznymi.
- Zmniejszenie napięć psychicznych oraz umiejętność poznania technik relaksacyjnych.
- Wzrost umiejętności dzieci i młodzieży w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami w kontekście utrzymania zdrowia psychicznego.
- Umiejętność wskazania przez dzieci i młodzież zachowania w sieci pozytywnie i negatywnie wpływające na ich zdrowie psychiczne.
- Wzrost umiejętności nauczycieli w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami w kontekście utrzymania zdrowia psychicznego.
- Wzrost umiejętności rodziców w zakresie kompetencji związanych z nowymi technologiami w kontekście utrzymania zdrowia psychicznego.

Cel szczegółowy 3:

Wszechstronna edukacja mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

Nr	Zadanie	Kierunki działania/działania	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
1.	Upowszechnianie wiedzy na temat często występujących zaburzeniach psychicznych	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy na temat często występujących zaburzeniach psychicznych, co, do których informacje są obciążone stereotypami i mitami. • Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, zaburzeń związanych z uzależnieniami, czynnikami ryzyka i sposobów ich eliminowania. • Upowszechnianie wiedzy o wczesnych objawach depresji i możliwościach jej leczenia. • Uświadamianie społeczeństwu problemów psychicznych osób starszych przez przeciwdziałanie uprzedzeniom i zachowaniom dyskryminacyjnym skierowanym wobec nich. • Upowszechnianie informacji o Ogólnopolskim Telefonie Kryzysowym 116123 i o Ogólnopolskich Telefonach Zaufania. 	<p>Zespół koordynujący Urząd Miejski w Krotoszynie podmioty lecznicze Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie Organizacje pozarządowe oraz inne instytucje we współpracy z Miastem Krotoszyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przygotowanych i upowszechnionych przedsięwzięć informacyjnych.
2.	Ekspozowanie w środowisku społeczności lokalnej ważnych dni dla ochrony zdrowia psychicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie informacji na temat terminu ważnych dni dla ochrony zdrowia psychicznego - Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego; Światowy Dzień Sprawiedliwości Społecznej; Dzień Dzieci Będących Ofiarami Agresji; Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją; Światowy Dzień Walki z Otyłością; 	<p>Zespół koordynujący Urząd Miejski w Krotoszynie Podmioty lecznicze Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie Organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba informacji o ważnych terminach dla ochrony zdrowia psychicznego.

		Dzień Chorego Psychicznie; Dzień Autyzmu; Dzień bez Alkoholu; Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii; Międzynarodowy Dzień Osób Starszych.	oraz inne instytucje we współpracy z Miastem Krotoszyn	
3.	Informowanie społeczności lokalnej o dostępnych instytucjach świadczących pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Edukacja mieszkańców na temat możliwości uzyskiwania pomocy specjalistów i dostępnych formach tej pomocy. 	Zespół koordynujący Urząd Miejski w Krotoszynie Podmioty lecznicze Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie Organizacje pozarządowe oraz inne instytucje we współpracy z Miastem Krotoszyn	<ul style="list-style-type: none"> Rodzaj rozprawdzonych materiałów informacyjno-edukacyjnych. Liczba rozprawdzonych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Oczekiwane rezultaty dla celu szczegółowego 3:

- Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej o zaburzeniach psychicznych.
- Zmiana postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat instytucji pomocowych.
- Zwiększenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, zagrażających zdrowiu psychicznemu.
- Motywowanie do podejmowania działań mających na celu zażegnanie kryzysu.

Cel szczegółowy 4:

Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Nr	Zadanie	Kierunki działania/działania	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
1.	Propagowanie zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi wśród	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie kampanii informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej 	Zespół koordynujący	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych o

	lokalnych pracodawców	zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi.	Urząd Miejski w Krotoszynie Warsztat Terapii Zająciowej w Krotoszynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie	korzyściach w zatrudnianiu osób z zaburzeniami psychicznymi.
2.	Upowszechnianie poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Informowanie o działalności Powiatowego Urzędu Pracy na rzecz zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi - szkolenia, warsztaty, kursy. 	Zespół koordynujący Urząd Miejski w Krotoszynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przedsięwzięć.

Oczekiwane rezultaty dla celu szczegółowego 4:

- Wejście lub powrót na otwarty rynek pracy osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Zmniejszenie barier psychologicznych zarówno po stronie samych chorych, jak i po stronie potencjalnych pracodawców.

Cel szczegółowy 5:

Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia w środowisku społecznym, rodzinnym i edukacyjnym.

Nr	Zadanie	Kierunki działania/działania	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
1.	Zwiększenie form pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Rozszerzenie działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krotoszynie poprzez: <ul style="list-style-type: none"> prowadzenie Młodzieżowego Klubu Środowiskowego RIVENDELL. prowadzenie Środowiskowej Świetlicy Socjoterapii. 	Urząd Miejski w Krotoszynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba młodzieży uczestniczących w zajęciach Młodzieżowego Klubu Środowiskowego RIVENDELL. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach

		<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie Punku ds. Uzależnień. 		<p>Środowiskowej Świetlicy Socjoterapii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób, które korzystały z porad terapeuty ds. uzależnień.
2.	Organizacja mieszkań chronionych	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie pomocy mieszkaniowej osobom z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionymi, w tym w mieszkaniach chronionych. 	Urząd Miejski w Krotoszynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych mieszkań chronionych. • Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych.
3.	Podjęcie inicjatyw i działań w zakresie aktywizacji osób starszych służących poprawie ich zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałaniu ich izolacji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. • Kierowanie do domów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi. • Utworzenie i prowadzenie Dziennego Domu Pobytu Senior+. 	Zespół koordynujący Urząd Miejski w Krotoszynie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszynie	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zrealizowanych specjalistycznych usług opiekuńczych. • Liczba osób korzystających z Środowiskowego Domu Samopomocy w Krotoszynie. • Liczba osób korzystających z oferty Warsztatu Terapii Zajęciowej w Krotoszynie. • Liczba osób korzystających z Dziennego Domu Pobytu Senior+. • Liczba skierowań do domu pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi. • Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych wsparciem finansowym.
4.	Wspieranie finansowe samopomocowych projektów organizacji pozarządowych służących	<ul style="list-style-type: none"> • Ogłoszenie konkursów ofert na realizację zadań przez organizacje pozarządowe z zakresu ochrony zdrowia psychicznego. 	Zespół koordynujący Urząd Miejski w Krotoszynie	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba inicjatyw, działań. • Rodzaje inicjatyw, działań.

rozwójowi form wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Organizacje pozarządowe
--	-------------------------

Oczekiwane rezultaty dla celu szczegółowego 5:

- Zwiększenie samodzielności psychicznej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Podniesienie poziomu jakości życia osób psychicznie chorych.
- Lepsze funkcjonowanie psychospołeczne osób psychicznie chorych.

Cel szczegółowy 6:

Integracja osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym.

Nr	Zadanie	Kierunki działania/działania	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
1.	Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	Stworzenie środowiska lokalnego przyjaznego osobom chorym psychicznie i ich rodzinom m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie festynów i innych imprez integracyjnych uwzględniających elementy promocji zdrowia psychicznego; • Propagowanie różnorodnych form ruchu - turystykę pieszą, rowerową. 		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba inicjatyw. • Liczba wydarzeń z udziałem osób z zaburzeniami psychicznymi.

Oczekiwane rezultaty dla celu szczegółowego 6:

- Wzmocnienie integracji osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin ze środowiskiem lokalnym;
- Wzrost umiejętności życiowych i społecznych osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Podniesienie świadomości społecznej na temat zaburzeń psychicznych oraz zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kontaktu z lokalną społecznością;
- Umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi funkcjonowania w środowisku pozbawionym obaw i braku tolerancji.

ROZDZIAŁ V

Termin realizacji, sposoby finansowania oraz monitorowania i ewaluacji Programu

Termin realizacji.

Termin realizacji Programu obejmuje lata 2017-2022.

Źródła finansowania.

Zadania zawarte w Programie będą finansowane z różnych źródeł, w szczególności ze środków:

- własnych Miasta i Gminy Krotoszyn;
- własnych realizatorów zadań;
- budżetu państwa (np. subwencje ogólne, dotacje celowe, programy resortowe);
- pochodzących z funduszy europejskich;
- innych zewnętrznych.

Monitoring i ewaluacja.

W ramach systemu monitorowania i ewaluacji *Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022* przewidziano procedurę przepływu informacji, gromadzenia danych i sprawozdawczości, która pozwoli na skuteczną ocenę stopnia realizacji zamierzeń sformułowanych w dokumencie.

Przedmiotem monitorowania będą wskaźniki oceny efektów i korzyści realizacji każdego z celów szczegółowych Programu w oparciu o informacje uzyskiwane od realizatorów poszczególnych zadań. Analiza zebranych danych posłuży dostarczeniu wniosków praktycznie użytecznych dla lokalnych władz, jak również osób zawodowo oraz społecznie zajmujących się problematyką ochrony zdrowia psychicznego. Monitorowanie pozwoli również na zintensyfikowanie współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

Za monitorowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022 będzie zespół koordynujący, powołany Zarządzeniem Nr ...../2017 Burmistrza Krotoszyna z dnia .....2017 r. w sprawie powołania Zespołu Koordynującego realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022. Obsługę administracyjną Zespołu zapewnia **Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Krotoszynie**.

Podstawę do opracowania wyników monitoringu stanowić będą dane oraz informacje pozyskane od realizatorów Programu, którzy będą dostarczać do ww. **Wydziału** sprawozdania z podjętych działań za poprzedni rok w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku. Zebrane dane i informacje zostaną poddane analizie, a ich wyniki będą uwzględnione w ewaluacji.

Ewaluacja dotyczyć będzie realizacji Programu oraz jego wpływu na zmianę zdrowia psychicznego i życia społecznego mieszkańców Miasta i Gminy Krotoszyn. Celem ewaluacji będzie stałe ulepszanie skuteczności oraz efektywności zaplanowanych działań. Ewaluacja służyć będzie identyfikacji błędów i nieprawidłowości, ocenie ich wpływu na Program oraz uzyskaniu rekomendacji, jakie błędy i nieprawidłowości należy wyeliminować w przyszłości, a także podejmowaniu decyzji, czy wdrożyć działania naprawcze i na czym te działania będą polegać oraz na sprawdzeniu, czy w wyniku realizacji działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów i zadań, osiągnięte zostały spodziewane rezultaty.

Ewaluacja okresowa wykonywana będzie przez Zespół Koordynujący w trakcie Programu za każdy rok poprzedni do dnia 30 kwietnia roku następnego oraz do dnia 30 kwietnia 2023 roku - ewaluacja końcowa. Ewaluacja okresowa służyć będzie oszacowaniu wstępnych efektów podjętych działań. W zależności od wyników oceny działania będą modyfikowane lub podjęta zostanie decyzja o zaprzestaniu ich realizacji. Natomiast ewaluacja końcowa będzie miała na celu zebranie doświadczeń oraz wyciągnięcie wniosków na przyszłość lub też określenie nowych działań. Raporty z ewaluacji będą przedstawiane Burmistrzowi Krotoszyna niezwłocznie po jej dokonaniu.

Zakończenie

Celem strategicznym *Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022* jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Cel główny Programu jest zgodny z misją określoną w *Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017- 2022*.

Program określa kierunki działań Miasta i Gminy Krotoszyn w zakresie ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego lokalnej społeczności na rzecz poprawy jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, jak też działania na rzecz wszystkich mieszkańców, których celem jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Zaproponowane działania polegać będą przede wszystkim na zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji. Należy, bowiem pamiętać, że im wyższa wiedza i świadomość społeczna dotycząca chorób psychicznych, tym większa możliwość wykrycia zaburzeń oraz większa szansa stworzenia odpowiednich warunków do życia osobom, których ten problem dotyczy. Brak wiedzy na temat chorób psychicznych skutkuje brakiem tolerancji, strachem, dyskryminacją osoby chorej i jej izolacją społeczną.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2017-2022 ma charakter otwarty i przy zaangażowaniu władz publicznych i zainteresowanych stron będzie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb mieszkańców oraz możliwości prawnych i finansowych samorządu gminy.